

Raziskava javnega mnenja o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji

telefonska raziskava

Izvajalec: Ninamedia, d. o. o.

Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje – EFSA informacijska točka
Ljubljana, september 2013

Raziskava javnega mnenja o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji

telefonska raziskava

Izvajalec: Ninamedia, d. o. o.

Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje – EFSA informacijska točka

Ljubljana, september 2013

Čas izvedbe:

5. do 16. september 2013

Naročnik:

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, EFSA informacijska točka

Izvajalec:

Ninamedia d.o.o.

Populacija:

Polnoletni prebivalci Slovenije

Okvir vzorčenja:

telefonski imenik

Metoda izvedbe:

telefonska anketa

Realizirani vzorec (n):

700

Reprezentativnost:

Zagotovljena z naključnim vzorcem v dveh stopnjah v stratumih – regijah. Vzorec utežen po spolu, starosti, tipu naselja, izobrazbi. Anketiranci izbrani naključno po metodi zadnjega rojstnega dne. Vir podatkov za utežitev: SURS, 1. 1. 2013

KAZALO

1	PREGLED KLJUČNIH UGOTOVITEV	4
2	METODOLOGIJA IN VZOREC.....	7
3	PREDSTAVITEV IZSLEDKOV	9
3.1	POZNAVANJE EVROPSKE AGENCIJE ZA VARNOST HRANE (EFSA)	10
3.2	ZAUPANJE V VIRE INFORMACIJ	13
3.3	PRISPEVEK K VARSTVU IN OBVEŠČENOSTI POTROŠNIKOV	16
3.4	STOPNJE ZASKRBLJENOSTI GLEDE VARNOSTI HRANE	19
3.5	GENSKO SPREMENJENA HRANA.....	23
3.6	HRANA, KI VSEBUJE NANOSESTAVINE	27
3.7	KLONIRANJE ŽIVALI ZA PREHRANSKE IZDELKE	30
3.8	ZAUPANJE V PRESKRBO Z VARNO HRANO	33
3.9	ZASKRBLJENOST GLEDE VARNOSTI IN KAKOVOSTI HRANE	35
3.10	OZNAČBE NA ŽIVILIH	37
3.11	ROK UPORABNOSTI	44
4	VPRAŠALNIK.....	48

1 PREGLED KLJUČNIH UGOTOVITEV

Glede primerljivih parametrov je raziskava v splošnem pokazala, da so podatki zelo primerljivi s tistimi iz prejšnje raziskave. Poznavanje Evropske agencije za varnost hrane je namreč še vedno skromno, pri pridobivanju in širjenju informacij pa so potrošniki najbolj naklonjeni znanstvenikom in nevladnim organizacijam. Anketiranci imajo izrazito odklonilen odnos do gensko spremenjene hrane, pa tudi do hrane, ki vsebuje nanosestavine, in do kloniranja živali. Slovensko zaupanje v preskrbo z varno hrano je skromno, zato ljudje kupujejo ekološko ali doma pridelano hrano. Označbe na živilih razmeroma dobro prebirajo, pri čemer so jim najpomembnejše sestavine, rok uporabnosti živila in država izvora.

V nadaljevanju navajamo ključne ugotovitve raziskave javnega mnenja:

- Evropsko agencijo za varnost hrane, ki je bila ustanovljena leta 2002, pozna skromen delež (13 %) anketiranih. 42 % jih navaja, da je zanjo že slišalo, 45 % pa je sploh ne pozna.
- Anketiranci pri razširjanju informacij o varnosti hrane in mogočih tveganjih najbolj zaupajo znanstvenikom, nato Evropski agenciji za varnost hrane in potrošniškim organizacijam. Toda le skromno zaupajo državi, ministrstvu in inšpekcijam.
- Podobno kakor pri temi o razširjanju informacij so slovenski potrošniki tudi pri oceni prispevka k varstvu in obveščenosti o varnosti živil veliko bolj naklonjeni raznim nevladnim kakor pa vladnim organizacijam. Glede na ankete k njihovem varstvu in obveščenosti o varnosti živil najbolj prispevajo dejavnosti nevladnih organizacij, nato zakoni Evropske unije o varnosti hrane in delovanje Evropske agencije za varnost hrane. Najnižje so anketiranci ocenili delo slovenskih ministrstev in inšpekcij.
- Anketiranci so v najvišjem deležu zaskrbljeni zaradi kloniranja živali za prehranske izdelke (70 % je zelo zaskrbljenih, 18 % je zaskrbljenih), sledi gensko spremenjena hrana (56 % je zelo zaskrbljenih in 23 % zaskrbljenih), dodatki, ki dajejo hrani okus (61 % je zelo zaskrbljenih) ter ostanki pesticidov v sadju in zelenjavi (57 % je zelo zaskrbljenih).

- V nadaljnjem sklopu vprašanj smo preverjali mnenje o varnosti različnih tehnoloških postopkov pri obdelavi hrane. Za gensko spremenjeno hrano jih večina meni, da ne predstavlja možnosti za razvoj novih, boljših izdelkov; prav tako jih večina navaja, da ta hrana ni etično sprejemljiva in da gensko spremenjena hrana predstavlja tveganje za zdravje ljudi.
- O hrani, ki vsebuje nanosestavine, slaba polovica anketiranih meni, da ne predstavlja možnosti za razvoj novih živilskih izdelkov; podoben delež je takih, ki so prepričani, da ni etično sprejemljiva; dobra polovica jih tudi meni, da hrana z nanosestavinami predstavlja tveganje za zdravje ljudi.
- O kloniranju živali je velika večina anketirancev prepričanih, da to pri prehranskih izdelkih predstavlja tveganje za zdravje ljudi. Da predstavlja hkrati možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, jih meni le dobra desetina in podoben je delež tistih, ki menijo, da je kloniranje živali etično sprejemljivo.
- Zaupanje v preskrbo z varno hrano med anketiranci ni visoko. Preskrbi z varno hrano tako zaupa ali popolnoma zaupa le četrtna anketiranih, slaba petina pa sploh ne ali ne zaupa.
- Kadar so anketiranci zaskrbljeni zaradi kakovosti in varnosti hrane, najpogosteje kupijo lokalno, doma pridelano hrano (4,01), nato pa izbirajo med ekološko hrano (3,94).
- Dve tretjini anketiranih sta navedli, da pri nakupu živila zelo pogosto ali pogosto preberejo označbe. Desetina jih nikoli ne ali zelo redko prebere, slaba četrtna pa jih je navedla, da označbe na živilih preberejo redko.
- Na vprašanje »Kaj preverite na označbi izdelka, ki ga kupite?« so anketiranci odgovarjali po priklicu. Na prvem mestu preverijo sestavine izdelka (67 %), sledita pa rok uporabnosti (61 %) in država izvora izdelka (58 %). Druge informacije o izdelku (na primer o alergenih, energijski vrednosti ali pogojih shranjevanja in uporabe izdelka) preverijo redkeje.
- Anketiranci med informacijami na živilski embalaži najpogosteje preverjajo rok uporabnosti živila (4,57), državo izvora (4,19) in sestavine v živilu (3,82). Na zadnjem mestu so informacije o alergenih (2,71).

- Slabih 70 % anketiranih navaja, da poznajo razliko med navedbama »uporabno najmanj do / uporabno najmanj do konca« in pa »porabiti do«. Šestina (16 %) razlike med terminoma sploh ne pozna.
- Če in ko živilom preteče rok uporabnosti, se slaba polovica anketiranih odloči, da vsa taka živila zavrže. Dobra četrtina preveri embalažo in videz živila ter se odloči pozneje, dobra petina pa ukrepa glede na vrsto živila.

2 METODOLOGIJA IN VZOREC

2.1 Raziskavo smo v agenciji Ninamedia izvedli med 6. in 16. septembrom 2013. Anketiranje je potekalo telefonsko, po metodi računalniško podprtega telefonskega anketiranja. Z računalniškega seznama smo poklicali 7508 naključno izbranih telefonskih naročnikov, 1734 jih ob anketiranju ni bilo dosegljivih, 3202 poklicana nista želela sodelovati v anketi, 1872 pa jih ni ustrezalo vzorčnim določilom. Anketiranih je bilo 700 oseb.

V raziskavi smo uporabili dvostopenjski naključni vzorec. Osnova vzorčenja je bil splošni telefonski imenik, iz katerega so bila naključno izbrana gospodinjstva (pri čemer smo upoštevali prostorsko razpršenost glede na slovenske statistične regije) in znotraj njih naključno izbrani anketiranci po metodi zadnjega rojstnega dne.

Anketiranje smo izvajali v telefonskem studiu Ninamedie po metodi CATI. Podatke smo obdelali s programsko opremo SPSS, verzijo 15.0.

Vzorec smo pred obdelavo podatkov utežili glede na dejansko strukturo slovenske populacije, vir podatkov je SURS, 1. 1. 2013. S tem smo zagotovili usklajenost demografske strukture glede na spol, starost, izobrazbo in tip naselja.

Struktura vzorca po sociodemografskih spremenljivkah

ŠTEVILO ANKETIRANCEV: 700		Odstotek
Spol	ženske	51,3
	moški	48,7
Starost	18 do 30 let	14,2
	31 do 45 let	24,5
	46 do 60 let	32,5
	61 let in več	28,8
Izobrazba	o.š. ali manj	20,5
	poklicna izobrazba	19,5
	srednja izobrazba	35,4
	višja šola, visoka ali več	24,7
Tip naselja	podeželje	41,4
	manjši kraj	29,5
	večje mesto	12,9
	veliko mesto	16,2
Regija	ljubljska	27,5
	mariborska	26,3
	celjska	14,3
	gorenjska	8,9
	primorska	12,0
	dolenjska	11,0

Z vidika demografskih spremenljivk je na podlagi utežitve po spolu, starosti, stopnji izobrazbe in tipu naselja vzorec usklajen z lastnostmi polnoletnega prebivalstva populacije, pri čemer so upoštevani podatki SURS s 1. 1. 2013.

3 PREDSTAVITEV IZSLEDKOV

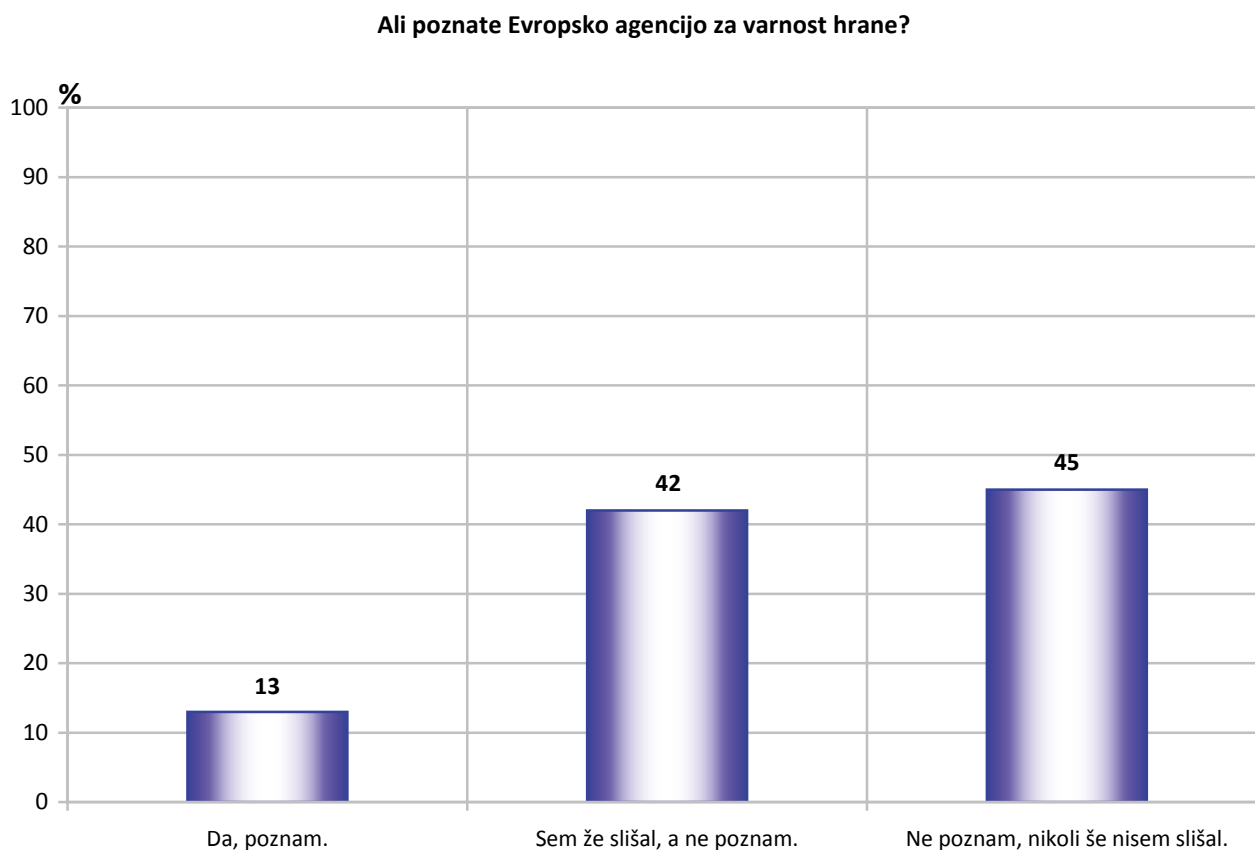
V nadaljevanju navajamo izsledke statistične analize podatkov iz ankete. Predstavljamo jih z grafično upodobitvijo frekvenčnih porazdelitev po posameznih vprašanjih in s povezanostjo slednjih po sociodemografskih značilnostih anketirancev.

Pripravili smo tudi primerjavo izsledkov z raziskavama:

- Raziskava javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji (Parsifal SC, 2011) in
- Tveganja, povezana s hrano (Eurobarometer, 2010).

3.1 POZNAVANJE EVROPSKE AGENCIJE ZA VARNOST HRANE (EFSA)

Vprašanje: Ali poznate oz. ali ste že kdaj slišali za Evropsko agencijo za varnost hrane, ki je bila ustanovljena leta 2002?

Evropsko agencijo za varnost hrane, ki je bila ustanovljena leta 2002, pozna skromen delež (13 %) anketiranih. 42 % jih navaja, da je zanjo že slišalo, 45 % anketiranih pa te agencije ne pozna. Agencijo nekoliko bolje poznajo višje ali visoko izobraženi ter prebivalci večjih ali velikih mest.

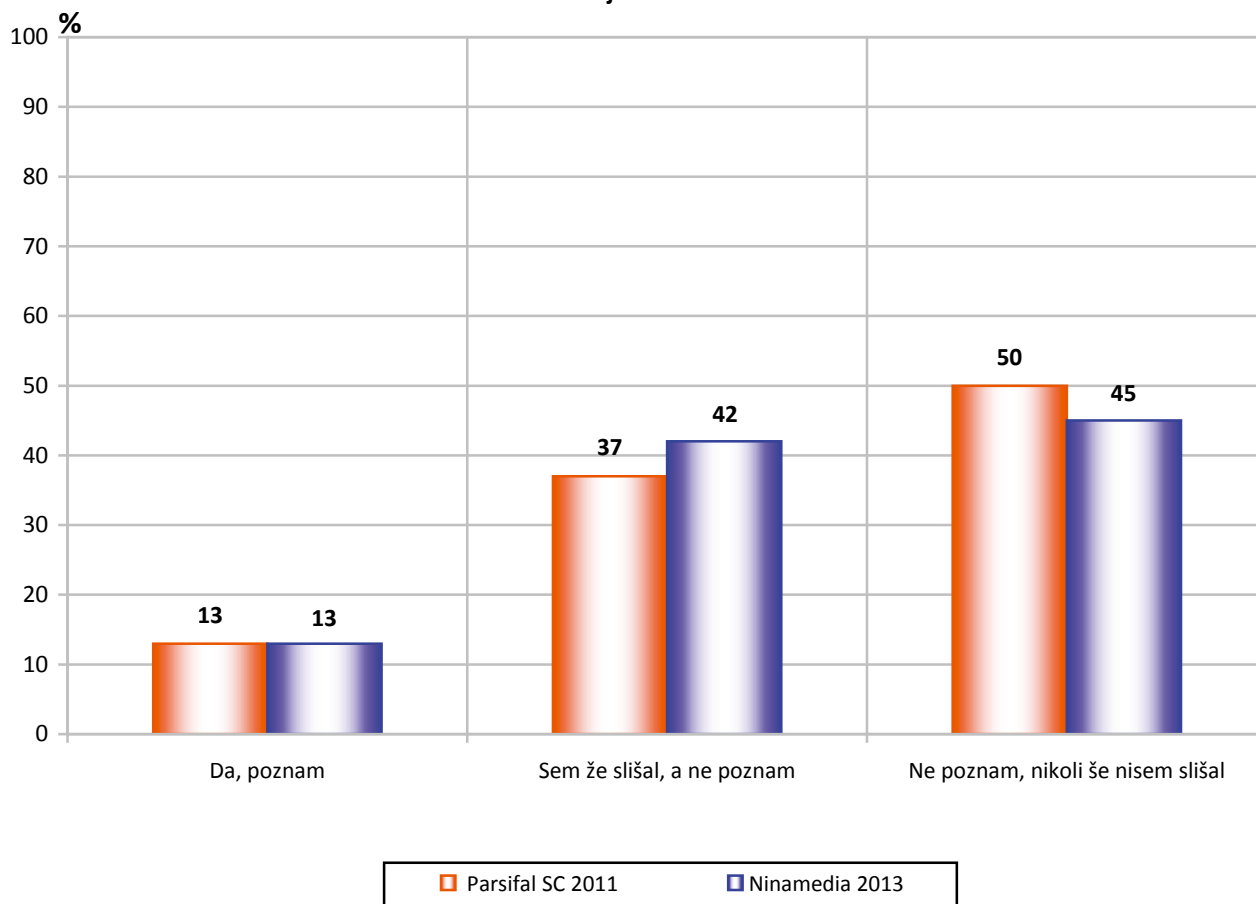
Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Ali poznate oz. ali ste že kdaj slišali za Evropsko agencijo za varnost hrane?				
		Da, poznam.	Sem slišal, a ne poznam.	Ne poznam, nikoli slišal.
		%	%	%
Spol	ženski	11,4	44,2	44,4
	moški	15,0	38,9	46,1
Starost	do 30 let	8,9	27,5	63,6
	31 do 45 let	14,7	34,2	51,1
	46 do 60 let	15,0	50,2	34,9
	nad 60 let	12,1	44,1	43,8
Izobrazba	OŠ ali manj	4,2	50,3	45,5
	poklicna	13,6	39,4	47,0
	srednja	12,8	37,2	50,1
	višja/visoka	20,5	41,9	37,6
Tip naselja	podeželje	11,8	40,6	47,6
	manjši kraj	11,1	44,1	44,9
	Večje mesto	16,2	42,3	41,4
	Veliko mesto	18,3	38,4	43,3
Regija	ljubljska	15,8	41,2	42,9
	mariborska	11,6	43,9	44,5
	celjska	13,9	42,9	43,1
	gorenjska	13,1	34,6	52,4
	primorska	11,4	45,4	43,2
	dolenjska	11,2	37,0	51,9

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi hi-kvadrata.

Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, 2011

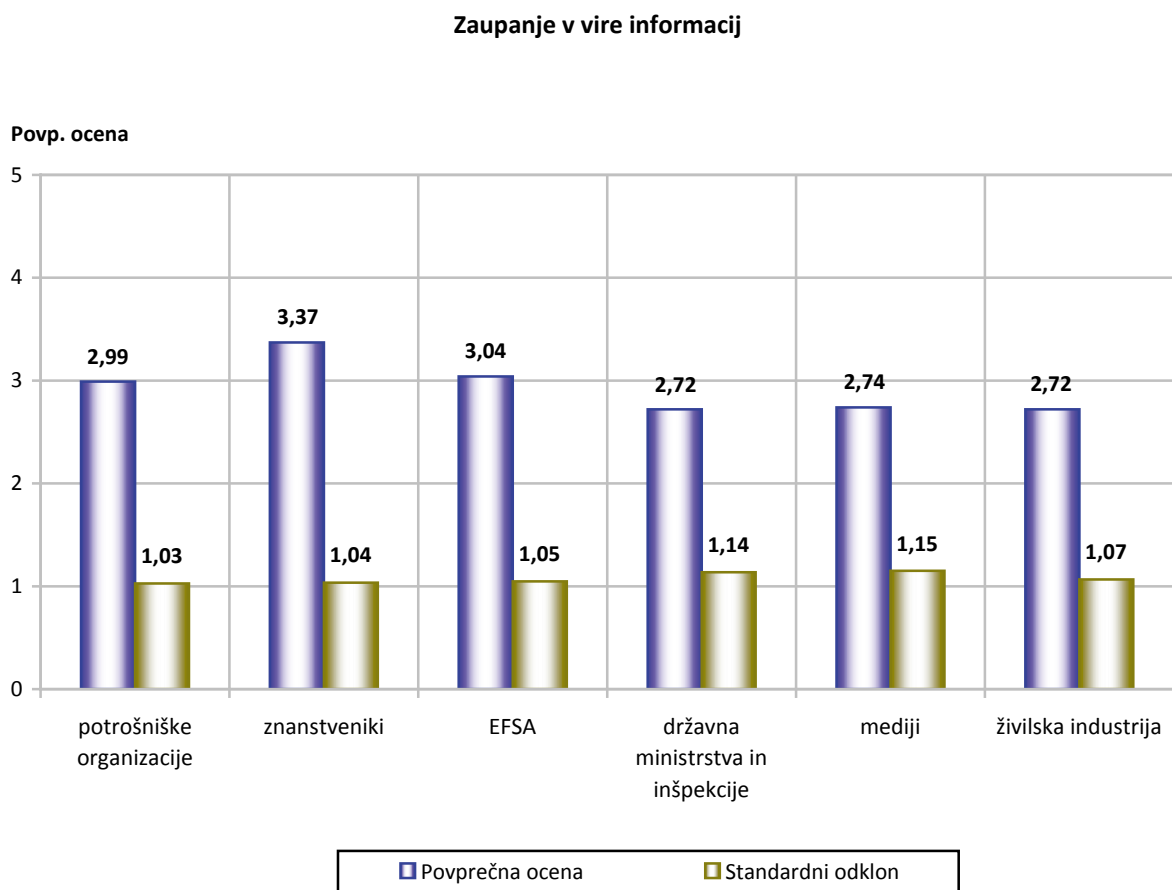
Ali poznate oz. ali ste že kdaj slišali za Evropsko agencijo za varnost hrane, ki je bila ustanovljena leta 2002?

V primerjavi z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, ki jo je leta 2011 izvedlo podjetje Parsifal SC, se poznavanje Evropske agencije za varnost hrane ni bistveno spremenilo. 5 % anketirancev več je navedlo, da so zanjo že slišali, in temu sorazmerno je nižji delež anketiranih, ki agencije sploh ne pozna.

3.2 ZAUPANJE V VIRE INFORMACIJ

Vprašanje: Prosimo vas, da z oceno od 1 do 5 za vsakega od navedenih virov ocenite, koliko mu zaupate pri razširjanju informacij o varnosti hrane in možnih tveganjih, pri čemer 1 pomeni, da viru sploh ne zaupate, 5 pa, da mu popolnoma zaupate.

Anketiranci pri razširjanju informacij o varnosti hrane in mogočih tveganjih najbolj zaupajo znanstvenikom (3,37). Sledita Evropska agencija za varnost hrane (3,04) in potrošniške organizacije (2,99). Skromno zaupajo državi, ministrstvu in inšpekcijam (2,72) ter živilski industriji (2,72).

Evropski agenciji za varnost hrane nekoliko bolj zaupajo mlajši anketiranci, višje ali visoko izobraženi in prebivalci večjih mest.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

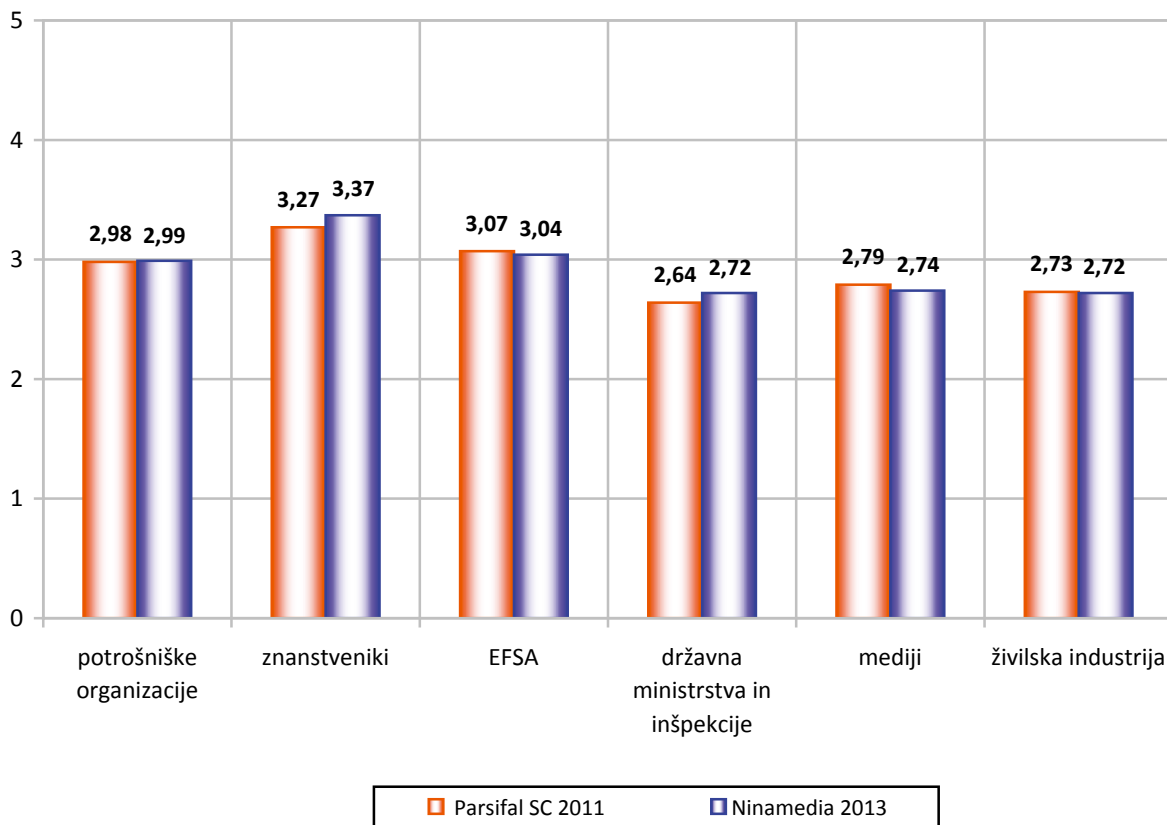
Zaupanje v vire informacij							
		POTROŠNIŠKE ORGANIZACIJE	ZNANSTVENIKI	EVROPSKA AGENCIJA ZA VARNOST HRANE	DRŽAVNA MINISTRSTVA IN INŠPEKCIJE	MEDIJI	ŽIVILSKA INDUSTRIJA
		Povprečna ocena					
Spol	ženski	3,04	3,46	3,11	2,85	2,78	2,74
	moški	2,94	3,27	2,98	2,58	2,69	2,64
Starost	do 30 let	2,88	3,44	3,22	2,61	1,99	2,60
	31 do 45 let	3,04	3,46	3,23	2,92	2,79	2,69
	46 do 60 let	3,11	3,50	3,07	2,86	3,03	2,70
	nad 60 let	2,85	3,11	2,77	2,42	2,73	2,75
Izobrazba	OŠ ali manj	2,80	3,07	2,73	2,63	2,85	2,96
	poklicna	2,66	3,27	3,07	2,58	2,86	2,89
	srednja	3,09	3,45	3,08	2,72	2,81	2,69
	višja/visoka	3,26	3,59	3,23	2,88	2,45	2,32
Tip naselja	podeželje	2,69	3,33	3,01	2,65	2,66	2,73
	manjši kraj	3,16	3,36	3,00	2,71	2,82	2,68
	večje mesto	3,27	3,47	3,26	2,98	2,83	2,67
	veliko mesto	3,22	3,41	3,04	2,69	2,72	2,65
Regija	ljubljska	2,96	3,36	3,06	2,73	2,69	2,64
	mariborska	2,94	3,30	3,08	2,60	2,84	2,65
	celjska	3,05	3,43	3,15	2,99	2,84	2,72
	gorenjska	3,11	3,30	2,98	2,75	2,40	2,75
	primorska	3,20	3,61	3,03	2,77	2,66	2,70
	dolenjska	2,75	3,27	2,85	2,49	2,83	2,85

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi Anova.

Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, 2011

Zaupanje v vire informacij

Povp. ocena

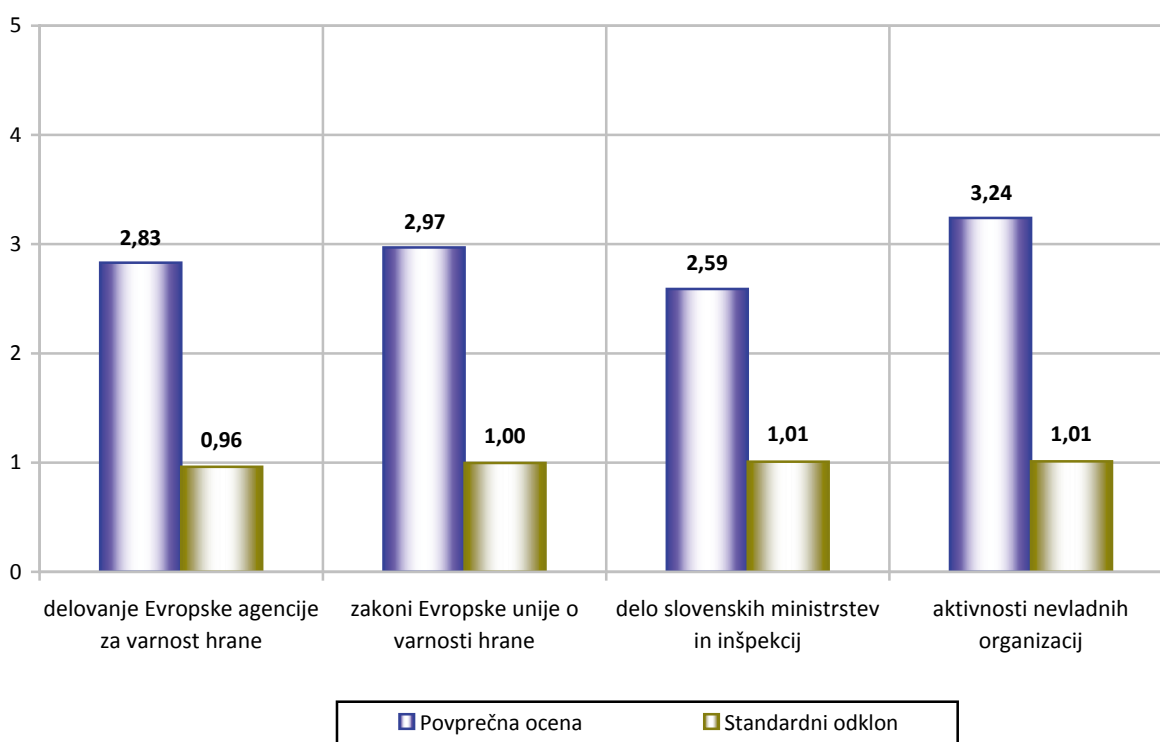
Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, leta 2011, nam kaže, da so parametri zaupanja skoraj stalni – zaznali smo rahlo rast zaupanja v znanstvenike in državne inštitucije, rahel padec pa pri zaupanju v Evropsko agencijo za varnost hrane in v medije. Sicer v splošnem lahko ugotovimo, da tako kakor leta 2011 anketiranci pri razširjanju informacij o varnosti hrane veliko bolj zaupajo nevladnim organizacijam (civilnim družbam) kakor pa vladnim institucijam.

3.3 PRISPEVEK K VARSTVU IN OBVEŠČENOSTI POTROŠNIKOV

Vprašanje: Za vsako od navedenih stvari z oceno od 1 do 5 ocenite, koliko prispeva (s svojim delom) k varstvu in obveščeni slovenskih potrošnikov o varnosti živil, pri čemer 1 pomeni, da sploh ne prispeva, 5 pa, da zelo prispeva.

Prispevek k varstvu in obveščeni potrošnikov

Povp. ocena

Podobno kakor pri prejšnji temi je zaupanje potrošnikov veliko bolj naklonjeno nevladnim kakor vladnim organizacijam. Tako anketiranci menijo, da k varstvu in obveščeni slovenskih potrošnikov o varnosti živil najbolj prispeva delovanje nevladnih organizacij (3,24), nato zakoni Evropske unije o varnosti hrane (2,97) in delovanje Evropske agencije za varnost hrane (2,83). Najnižje so anketiranci ocenili delo slovenskih ministrstev in inšpekcij (2,59). Da delovanje Evropske agencije o varstvu hrane prispeva k varstvu in obveščeni slovenskih potrošnikov o varnosti živil, meni v povprečju nekoliko več anketiranih v starostni med 31. in 45. letom.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

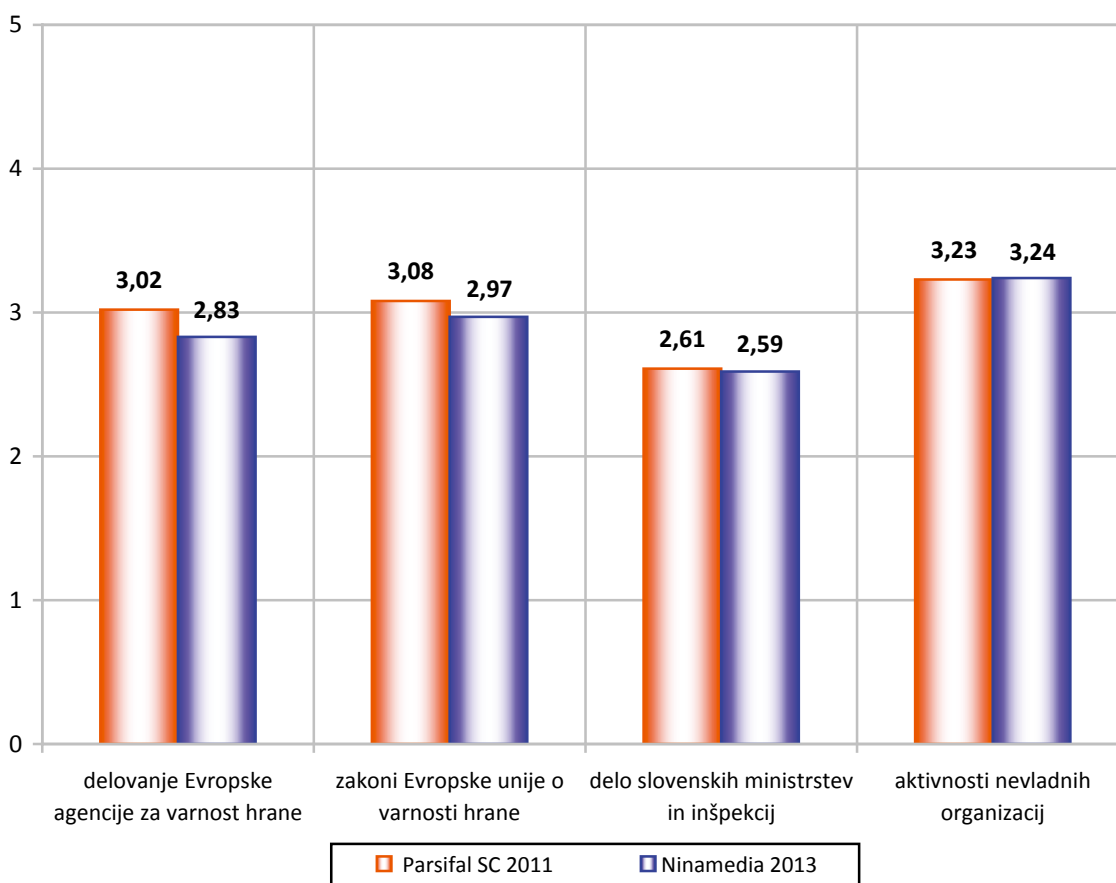
Prispevek k varstvu in obveščenosti potrošnikov					
		DELOVANJE EVROPSKE AGENCIJE ZA VARNOST HRANE	ZAKONI EVROPSKE UNIJE O VARNOSTI HRANE	DELO SLOVENSKE MINISTRSTEV IN INŠPEKCIJ	AKTIVNOSTI NEVLADNIH ORGANIZACIJ
		Povprečna ocena			
Spol	ženski	2,87	2,99	2,71	3,23
	moški	2,80	2,95	2,46	3,25
Starost	do 30 let	2,74	3,05	2,42	3,26
	31 do 45 let	3,06	3,15	2,76	3,39
	46 do 60 let	2,87	3,01	2,73	3,33
	nad 60 let	2,62	2,71	2,35	2,96
Izobrazba	OŠ ali manj	2,72	2,78	2,49	2,96
	poklicna	2,89	2,98	2,45	2,95
	srednja	2,86	3,05	2,65	3,37
	višja/visoka	2,83	2,99	2,68	3,46
Tip naselja	podeželje	2,78	2,93	2,53	3,11
	manjši kraj	2,87	3,04	2,57	3,22
	večje mesto	2,92	2,96	2,69	3,36
	veliko mesto	2,79	2,97	2,70	3,50
Regija	ljubljska	2,82	2,88	2,63	3,31
	mariborska	2,87	3,05	2,56	3,10
	celjska	3,03	3,13	2,75	3,16
	gorenjska	2,64	2,85	2,70	3,27
	primorska	2,91	2,90	2,45	3,33
	dolenjska	2,56	2,95	2,43	3,41

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi Anova.

Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, 2011

Prispevek k varstvu in obveščenosti potrošnikov

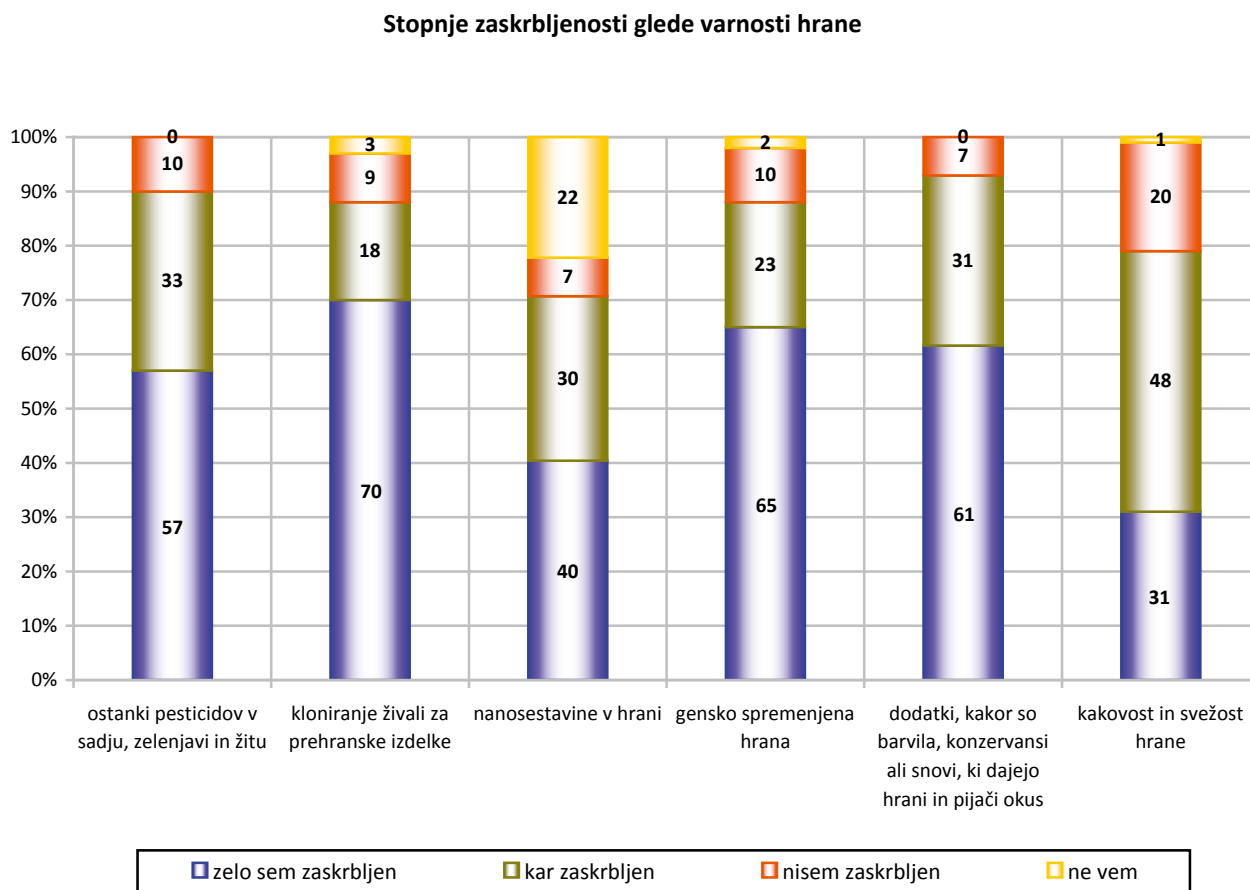
Povp. ocena

Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji iz leta 2011 nam razkriva zelo podobne stopnje prispevkov k varnosti in obveščenosti slovenskih potrošnikov. Delovanje nevladnih organizacij je pri obeh raziskavah ocenjeno najvišje, sledijo zakoni EU o varnosti hrane, delovanje EFSA pa je na tretjem mestu.

3.4 STOPNJE ZASKRBLJENOSTI GLEDE VARNOSTI HRANE

Vprašanje: Prosimo vas, da za vsako od navedenih stvari poveste, ali ste zaradi nje zelo zaskrbljeni, kar zaskrbljeni ali pa niste zaskrbljeni.

Anketiranci so v najvišjem deležu zaskrbljeni zaradi kloniranja živali za prehranske izdelke (70 % jih je zelo zaskrbljenih, 18 % pa zaskrbljenih), sledi gensko spremenjena hrana (56 % zelo zaskrbljenih in 23 % zaskrbljenih), dodatki, ki dajejo hrani okus (61 % zelo zaskrbljenih) ter ostanki pesticidov v sadju in zelenjavi (57 % zelo zaskrbljenih).

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Stopnje zaskrbljenosti glede varnosti hrane																
OSTANKI PESTICIDOV V SADJU, ZELENJAVI IN ŽITU						KLONIRANJE ŽIVALI ZA PREHRANSKE IZDELKE						NANOSESTAVINE V HRANI				
			zelo sem zaskrbljen	kar zaskrbljen	nisem zaskrbljen	zelo sem zaskrbljen	kar zaskrbljen	nisem zaskrbljen	zelo sem zaskrbljen	kar zaskrbljen	nisem zaskrbljen	zelo sem zaskrbljen	kar zaskrbljen	nisem zaskrbljen		
																%
Spol	ženski		66,9	27,4	5,7	76,6	18,4	5,0	57,8	37,4	4,8					
		moški	46,5	39,9	13,6	67,5	19,1	13,4	45,7	40,9	13,4					
Starost	do 30 let		52,3	37,1	10,6	65,2	11,8	23,0	34,1	46,4	19,4					
	31 do 45 let		53,2	39,5	7,3	74,7	16,0	9,4	50,2	42,0	7,8					
	46 do 60 let		62,0	29,1	8,9	73,0	19,5	7,6	60,1	32,6	7,3					
	nad 60 let		57,9	30,2	11,9	74,4	22,1	3,5	56,0	39,2	4,8					
Izobrazba	OŠ ali manj		50,8	35,5	13,7	74,8	19,1	6,1	51,6	38,3	10,0					
	poklicna		44,7	43,0	12,3	67,7	19,8	12,6	57,5	34,9	7,6					
	srednja		57,3	34,4	8,3	71,6	18,9	9,5	52,4	37,7	9,9					
Tip naselja	višja/visoka		72,8	21,1	6,1	76,0	15,8	8,2	48,8	43,0	8,3					
	podeželje		58,6	32,0	9,4	72,5	19,1	8,4	54,8	38,0	7,2					
	manjši kraj		53,5	33,6	13,0	70,4	20,5	9,2	46,3	41,5	12,1					
	večje mesto		71,8	22,4	5,8	80,0	14,8	5,1	64,0	28,1	7,8					
Regija	veliko mesto		49,0	44,1	6,9	70,1	16,1	13,9	46,9	44,8	8,4					
	ljubljska		61,5	33,0	5,5	75,7	14,9	9,3	51,6	37,1	11,3					
	mariborska		52,2	34,1	13,6	71,1	19,3	9,7	55,2	37,7	7,1					
	celjska		63,4	29,6	7,0	73,3	20,4	6,3	57,4	36,1	6,5					
	gorenjska		46,4	45,8	7,8	64,5	30,8	4,7	41,7	48,1	10,1					
	primorska		69,7	26,1	4,2	83,3	12,2	4,4	46,5	51,4	2,1					
	dolenjska		43,6	36,0	20,4	59,3	22,2	18,5	51,2	30,1	18,7					

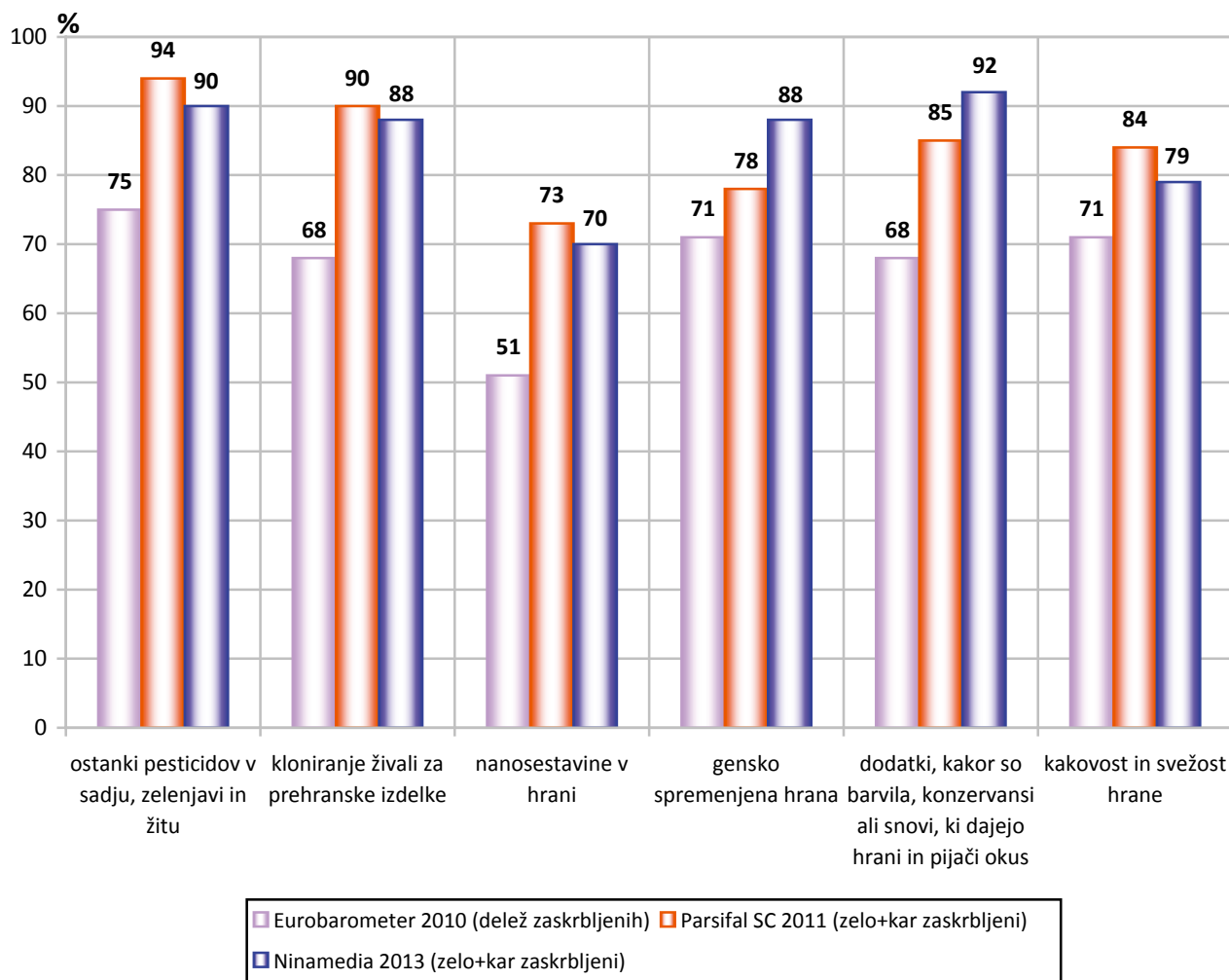
* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi hi-kvadrata.

Stopnje zaskrbljenosti glede varnosti hrane												
	GENSKO SPREMENJENA HRANA				DODATKI, KAKOR SO BARVILA, KONZERVANSI ALI SNOVI, KI DAJEJO HRANI IN PIJAČI OKUS				KAKOVOST IN SVEŽOST HRANE			
	zelo sem zaskrbljen		kar zaskrbljen		zelo sem zaskrbljen		kar zaskrbljen		zelo sem zaskrbljen		kar zaskrbljen	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Spol	ženski	71,9	20,9	7,2	65,7	28,3	6,0	35,3	47,5	17,2		
	moški	60,4	26,7	12,9	57,1	34,0	8,9	27,8	49,6	22,7		
Starost	do 30 let	54,3	26,8	18,9	41,0	42,7	16,2	39,7	42,3	18,0		
	31 do 45 let	66,3	22,1	11,6	58,4	35,6	6,0	33,2	47,6	19,2		
	46 do 60 let	72,2	23,0	4,8	66,3	26,7	6,9	33,7	48,7	17,7		
	nad 60 let	67,0	24,0	9,0	69,0	26,0	5,0	23,7	53,1	23,1		
Izobrazba	OŠ ali manj	69,0	17,1	13,9	52,7	40,1	7,2	20,1	47,2	32,7		
	poklicna	64,0	25,7	10,3	69,0	21,8	9,2	30,0	49,0	21,0		
	srednja	68,0	23,3	8,8	60,2	31,6	8,2	38,5	46,5	15,0		
	višja/visoka	65,0	27,3	7,7	65,5	29,0	5,5	32,6	52,7	14,7		
Tip naselja	podeželje	69,7	23,8	6,5	67,2	28,0	4,8	32,3	49,9	17,7		
	manjši kraj	62,1	23,9	14,0	55,2	33,5	11,3	25,8	54,3	19,9		
	večje mesto	68,6	25,5	5,9	63,5	32,3	4,3	39,9	44,9	15,2		
	veliko mesto	64,4	22,4	13,2	56,4	33,8	9,8	34,5	37,8	27,7		
Regija	ljubljska	69,3	18,0	12,7	61,3	30,8	8,0	35,1	39,1	25,8		
	mariborska	64,2	25,7	10,1	67,4	24,2	8,4	38,3	45,1	16,5		
	celjska	64,3	27,2	8,5	56,2	39,5	4,3	19,4	54,3	26,3		
	gorenjska	66,0	25,5	8,5	61,5	30,8	7,8	20,0	57,4	22,7		
	primorska	70,6	24,1	5,2	59,3	32,7	8,1	30,9	53,9	15,2		
	dolenjska	61,9	26,8	11,3	57,2	35,9	6,9	33,1	59,3	7,6		

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi hi-kvadrata.

Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, 2011 ter s podatki Eurobarometra, 2010, pri kateri pa je bila sestava odgovorov na vprašanje nekoliko drugačna (sem zaskrbljen, nisem zaskrbljen).

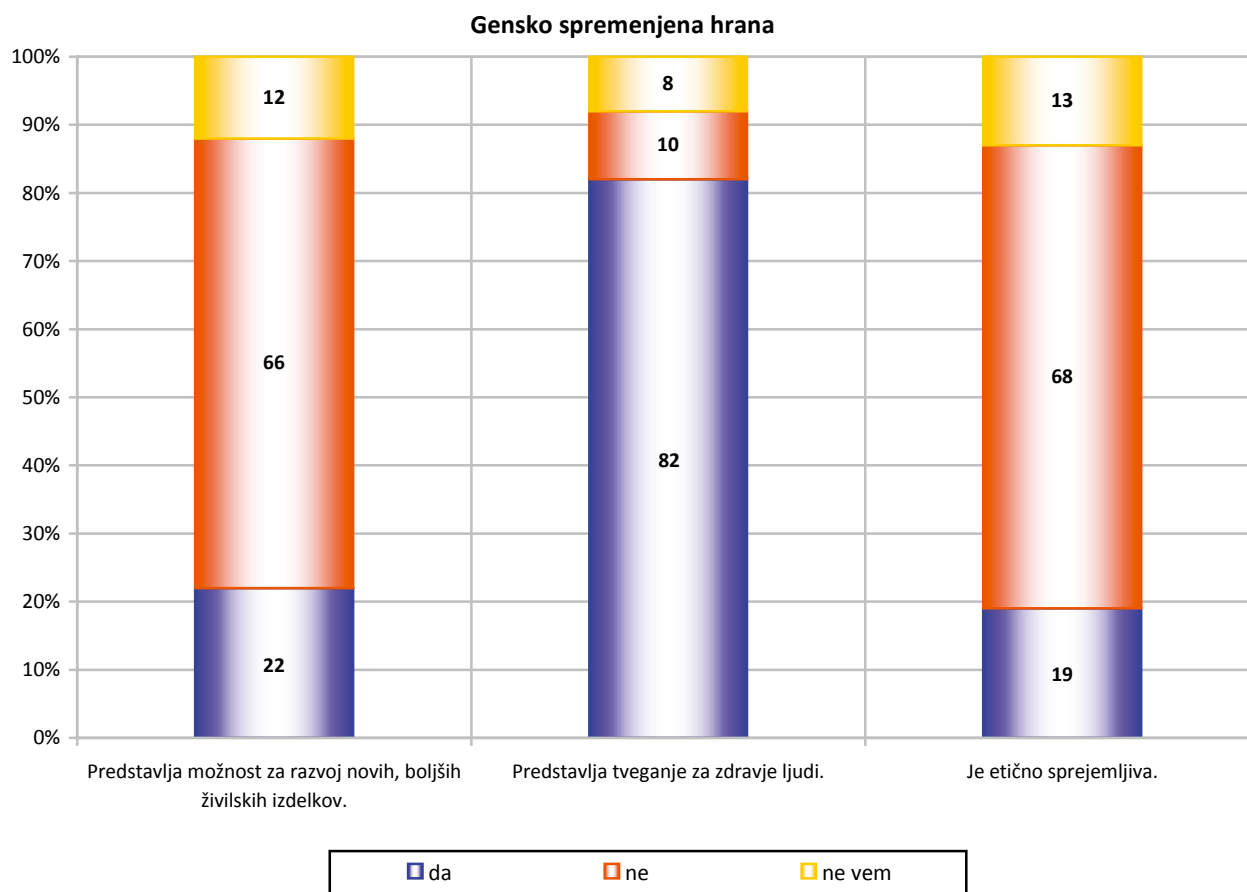
Stopnje zaskrbljenosti glede varnosti hrane

V splošnem so pri letošnji raziskavi anketiranci v najvišjem deležu zaskrbljeni zaradi dodatkov k prehrani (92 %), leta 2011 pa so bili anketiranci v najvišji meri zaskrbljeni zaradi ostankov pesticidov v hrani (94 %). Sledi zaskrbljenost zaradi ostankov pesticidov v hrani (90 %), kloniranja živali (= 88 % in leta 2011 = 90 %) ter gensko spremenjene hrane (= 88 % in leta 2011 = 78 %).

3.5 GENSKO SPREMENJENA HRANA

Vprašanje: Prosimo vas, da poveste, ali **GENSKO SPREMENJENA HRANA** po vašem mnenju predstavlja možnost za razvoj boljših živilskih izdelkov ali predstavlja tveganje za zdravje in ali je etično sprejemljiva.

V nadaljnjem sklopu vprašanj smo preverjali mnenje o varnosti različnih tehnoloških postopkov pri obdelavi hrane. Glede gensko spremenjene hrane kar 66 % anketirancev meni, da ne predstavlja možnosti za razvoj novih, boljših izdelkov. Podoben delež (68 %) jih tudi navaja, da gensko spremenjena hrana ni etično sprejemljiva. Večina (82 %) pa meni, da ta hrana predstavlja tveganje za zdravje ljudi. Med njimi je nekoliko več najmlajših anketirancev in prebivalcev podeželja.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Gensko spremenjena hrana										
		Ali po vašem mnenju GENSKO SPREMENJENA HRANA predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov?			Ali po vašem mnenju GENSKO SPREMENJENA HRANA predstavlja tveganje za zdravje ljudi?			Ali je po vašem mnenju GENSKO SPREMENJENA HRANA etično sprejemljiva?		
		da	ne	ne vem	da	ne	ne vem	da	ne	ne vem
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
Spol	ženski	17,9	69,8	12,4	81,9	9,2	8,8	12,8	73,2	14,0
	moški	25,8	62,1	12,1	82,0	10,4	7,6	26,1	61,8	12,2
Starost	do 30 let	27,7	63,6	8,7	88,6	8,5	2,9	35,9	56,3	7,8
	31 do 45 let	19,7	71,0	9,4	78,4	14,6	7,0	24,4	66,3	9,3
	46 do 60 let	18,7	66,1	15,1	83,5	7,4	9,1	13,6	69,4	17,0
	nad 60 let	23,3	63,3	13,4	80,7	9,3	9,9	13,4	72,8	13,8
Izobrazba	OŠ ali manj	21,3	59,9	18,8	77,8	10,6	11,6	11,7	66,5	21,8
	poklicna	31,4	55,3	13,3	79,3	11,7	9,0	16,7	73,6	9,7
	srednja	17,0	73,5	9,5	87,1	6,7	6,1	23,2	65,5	11,3
	višja/visoka	20,9	69,2	9,9	80,7	12,4	7,0	22,2	67,3	10,5
Tip naselja	podeželje	24,4	60,9	14,7	86,3	6,2	7,6	15,3	73,4	11,3
	manjši kraj	24,0	66,9	9,1	77,2	15,5	7,3	21,0	64,8	14,2
	večje mesto	16,4	75,7	8,0	83,0	8,9	8,1	21,8	65,9	12,3
	veliko mesto	13,7	71,0	15,2	80,3	9,6	10,1	24,6	60,5	14,8
Regija	ljubljska	16,0	70,0	14,0	82,0	9,4	8,6	18,0	68,4	13,7
	mariborska	25,4	67,5	7,2	80,1	13,6	6,3	21,4	65,4	13,2
	celjska	25,0	61,6	13,4	86,6	3,3	10,1	25,8	63,6	10,6
	gorenjska	13,3	72,3	14,5	79,2	8,8	12,0	9,6	74,6	15,9
	primorska	20,2	60,8	19,0	83,8	7,6	8,7	21,2	71,5	7,2
	dolenjska	31,5	59,3	9,2	80,7	13,2	6,1	14,6	66,4	19,0

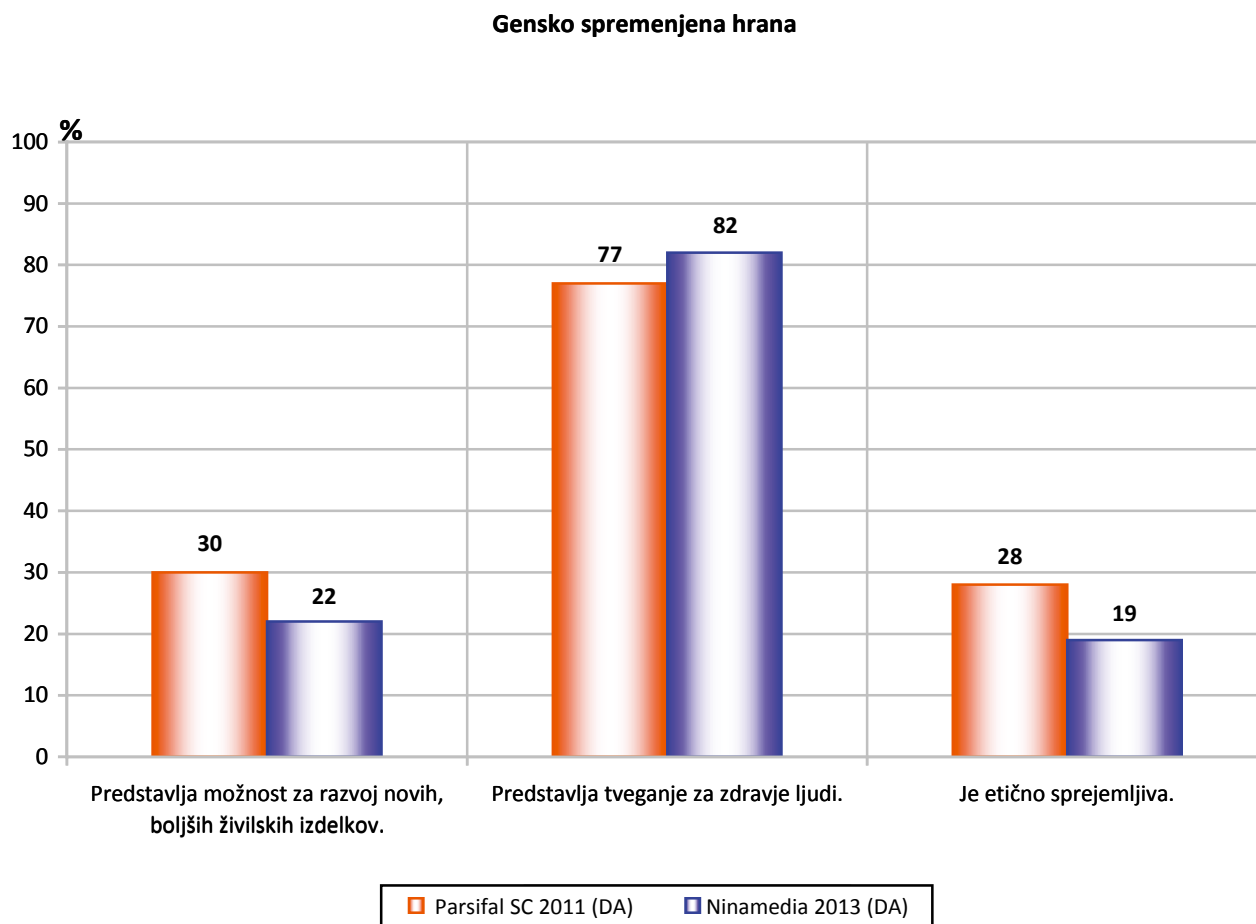
* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi hi-kvadrata.

Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, 2011, ter s (sicer neposredno neprimerljivimi) razpoložljivimi podatki iz raziskave s sorodnim vprašanjem o moralni sprejemljivosti genskega inženiringa za podaljševanje obstojnosti in izboljševanje okusa živil iz raziskave IVZ RS iz leta 2004 (povzeto po Kirinčič in Tivadar)

Iz grafa, ki povzema podatke iz sorodnih raziskav, je razvidno, da je zadržanost oziroma prepričanost o etično spornem postopku genskega inženiringa velika.

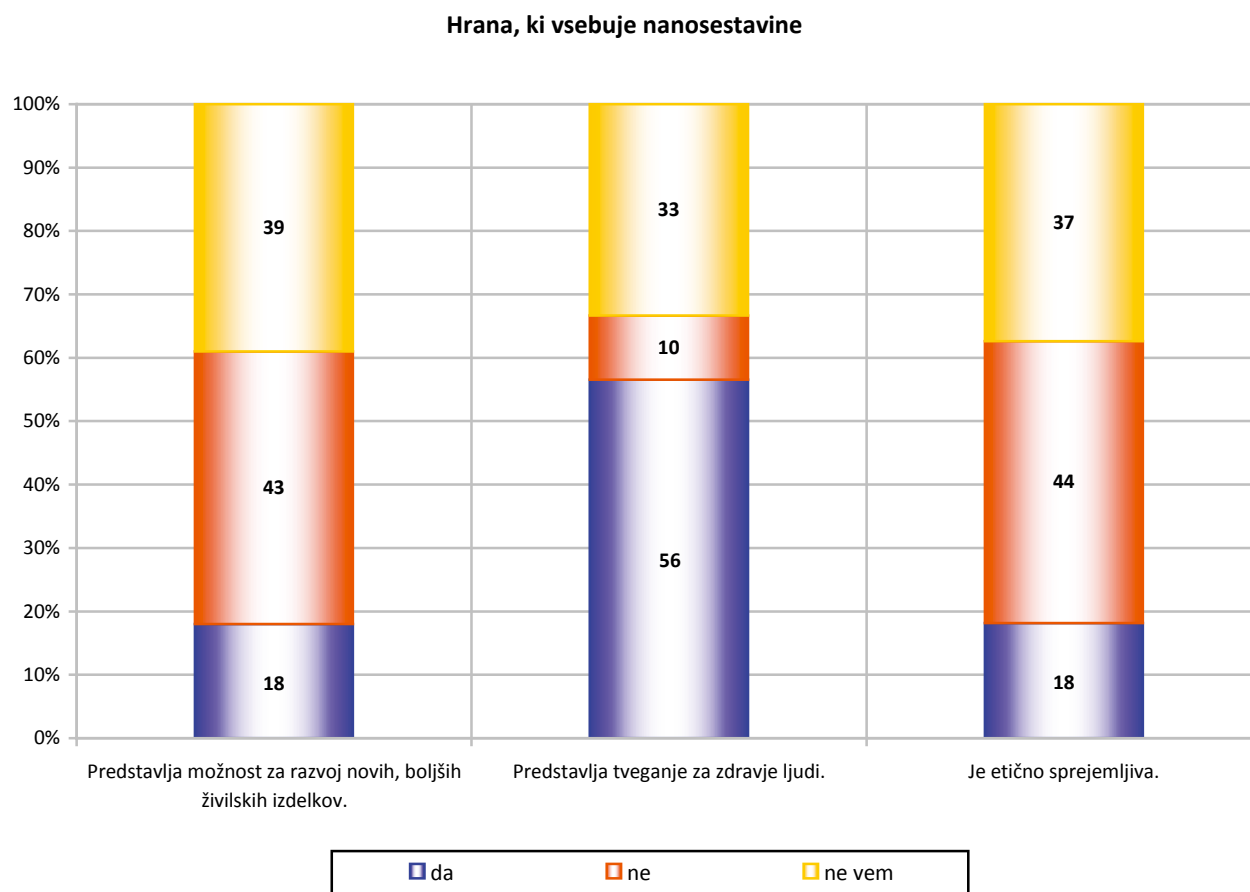
Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, 2011, pri kateri smo prikazali kategorijo »da«

Graf prikazuje primerljive podatke z raziskavo, izvedeno leta 2011. Vidimo lahko, da se je odnos anketiranih do gensko spremenjene hrane v dveh letih še nekoliko »poostрил«. Da predstavlja možnost za razvoj novih, boljših izdelkov, meni nižji delež (22 %) anketiranih kakor predlani (30 %). Podobno velja za vprašanje etične sprejemljivosti – da je etično sprejemljiva, jih meni 19 %, (predlani pa 28 %). Še nekoliko višji je odstotek anketiranih, ki so prepričani, da gensko spremenjena hrana predstavlja tveganje za zdravje ljudi - 82 % (predlani 77 %).

3.6 HRANA, KI VSEBUJE NANOSESTAVINE

Vprašanje: Prosimo vas, da poveste, ali HRANA, KI VSEBUJE NANOSESTAVINE, po vašem mnenju predstavlja možnost za razvoj boljših živilskih izdelkov, ali predstavlja tveganje za zdravje in ali je etično sprejemljiva.

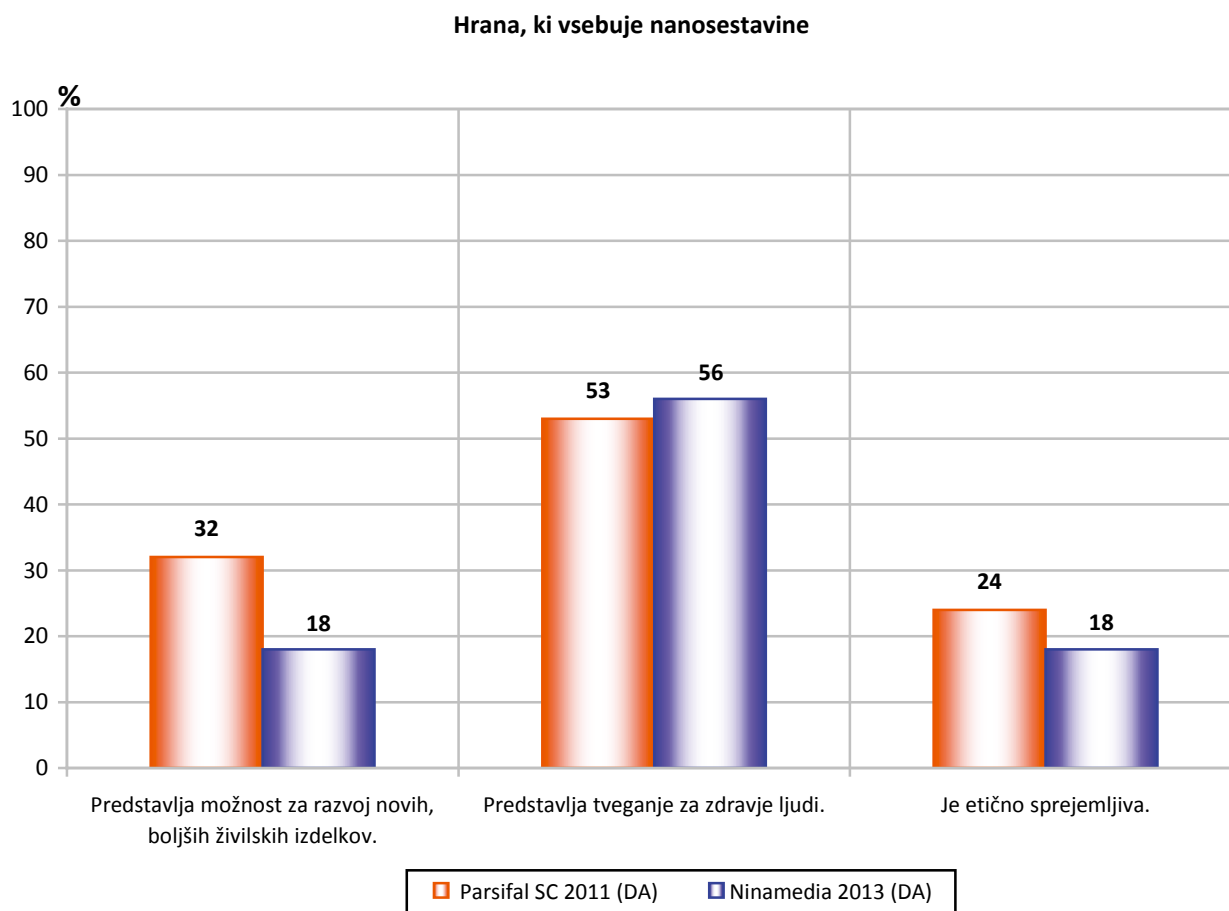
Za hrano, ki vsebuje nanosestavine, 43 % anketiranih meni, da ne predstavlja možnosti za razvoj novih živilskih izdelkov. Podoben delež (44 %) je prepričan, da ni etično sprejemljiva, več kot polovica pa, da hrana, ki vsebuje nanosestavine, predstavlja tveganje za zdravje ljudi. Med njimi nekoliko bolj prevladujejo anketiranci v starostni skupini od 46 do 60 let ter najmlajši anketiranci, visoko izobraženi in prebivalci celjske regije.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Hrana, ki vsebuje nanosestavine										
		Ali po vašem mnenju HRANA, KI VSEBUJE NANOSESTAVINE, predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov?			Ali po vašem mnenju HRANA, KI VSEBUJE NANOSESTAVINE, predstavlja tveganje za zdravje ljudi?			Ali je po vašem mnenju HRANA, KI VSEBUJE NANOSESTAVINE, etično sprejemljiva?		
		da	ne	ne vem	da	ne	ne vem	da	ne	ne vem
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
Spol	ženski	13,3	44,7	42,0	56,7	8,0	35,3	16,0	46,3	37,7
	moški	23,2	40,2	36,6	55,5	13,1	31,4	20,8	42,2	36,9
Starost	do 30 let	31,8	48,9	19,3	63,8	22,7	13,5	29,8	47,3	22,9
	31 do 45 let	23,2	45,5	31,3	62,6	13,2	24,2	27,0	46,1	26,9
	46 do 60 let	14,9	48,9	36,3	68,0	5,5	26,6	16,1	52,2	31,6
	nad 60 let	11,2	30,4	58,4	34,6	8,0	57,4	8,2	32,2	59,6
Izobrazba	OŠ ali manj	12,6	28,5	58,9	41,6	6,1	52,4	11,1	30,3	58,6
	poklicna	17,8	36,6	45,6	53,1	15,4	31,4	18,7	45,7	35,7
	srednja	17,5	50,1	32,4	61,6	9,5	28,9	21,6	47,5	30,9
	višja/visoka	23,8	49,1	27,1	64,2	12,1	23,7	19,4	50,9	29,7
Tip naselja	podeželje	17,6	39,4	43,0	57,6	7,1	35,3	17,0	47,2	35,8
	manjši kraj	18,0	46,3	35,6	56,4	12,7	30,9	17,7	43,0	39,3
	večje mesto	22,6	38,5	39,0	59,1	10,4	30,5	20,2	40,1	39,7
	veliko mesto	16,5	47,1	36,4	51,0	15,5	33,4	22,1	41,8	36,1
Regija	ljubljska	15,9	42,4	41,7	52,6	11,5	35,9	17,1	43,4	39,5
	mariborska	20,9	39,0	40,1	51,7	13,1	35,2	21,7	44,3	34,0
	celjska	23,5	47,0	29,5	69,3	9,7	21,0	16,5	50,3	33,2
	gorenjska	9,0	48,2	42,8	62,6	8,0	29,5	17,6	45,9	36,5
	primorska	16,1	41,4	42,6	57,5	5,4	37,1	16,4	41,5	42,2
	dolenjska	19,9	41,8	38,2	51,6	10,5	37,9	18,8	40,5	40,7

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi hi-kvadrata.

Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, 2011, pri kateri smo prikazali kategorijo »da«

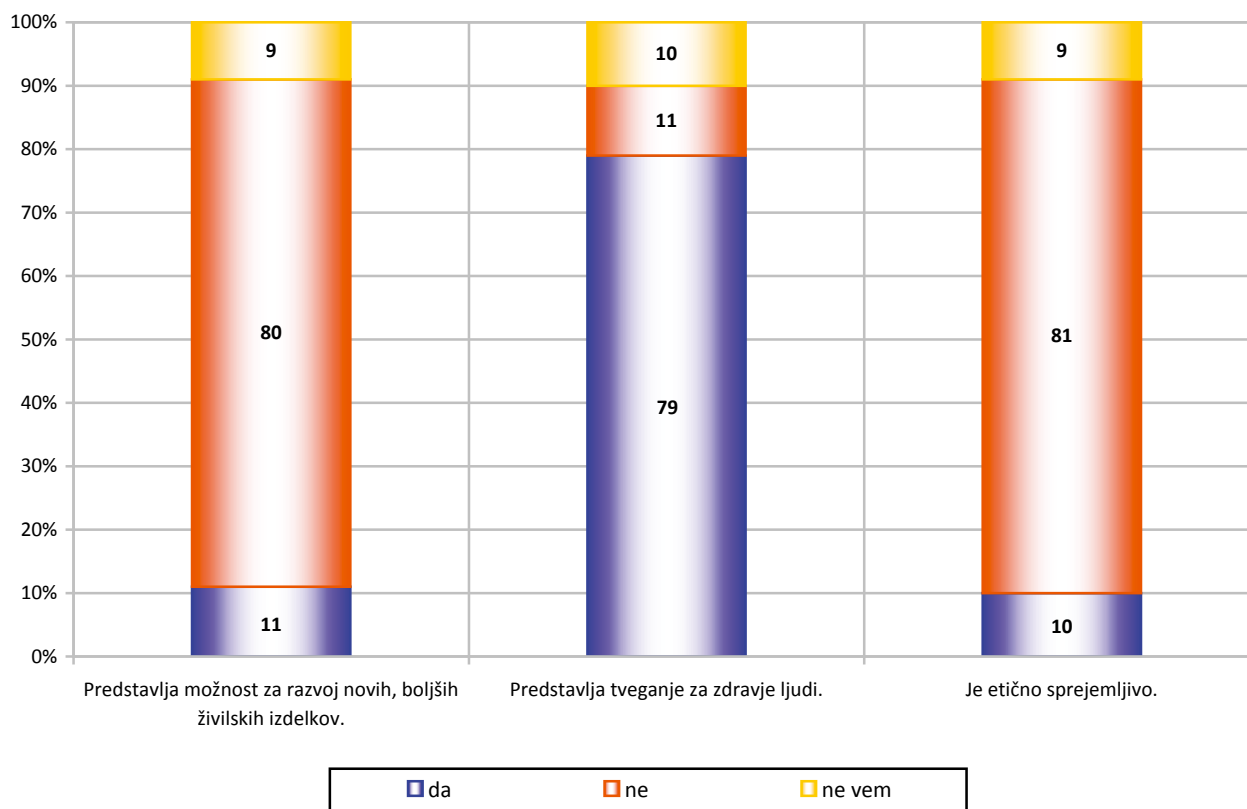

Iz primerjalnega grafa lahko razberemo, da se mnenje anketirancev v času ni veliko spremenilo. V letošnji raziskavi je najopaznejši nižji delež (18 %) tistih, ki menijo, da hrana, ki vsebuje nanosestavine, predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov v primerjavi z raziskavo, ki je bila izvedena leta 2011, ko je bil ta delež 32 %. Nekoliko manj je tudi zagovornikov mnenja, da je takšna hrana etično sprejemljiva - 18 % (predlani 24 %).

3.7 KLONIRANJE ŽIVALI ZA PREHRANSKE IZDELKE

Vprašanje: Prosimo vas, da poveste, ali KLONIRANJE ŽIVALI ZA PREHRANSKE IZDELKE po vašem mnenju predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, ali predstavlja tveganje za zdravje in ali je etično sprejemljivo.

Kloniranje živali za prehranske izdelke

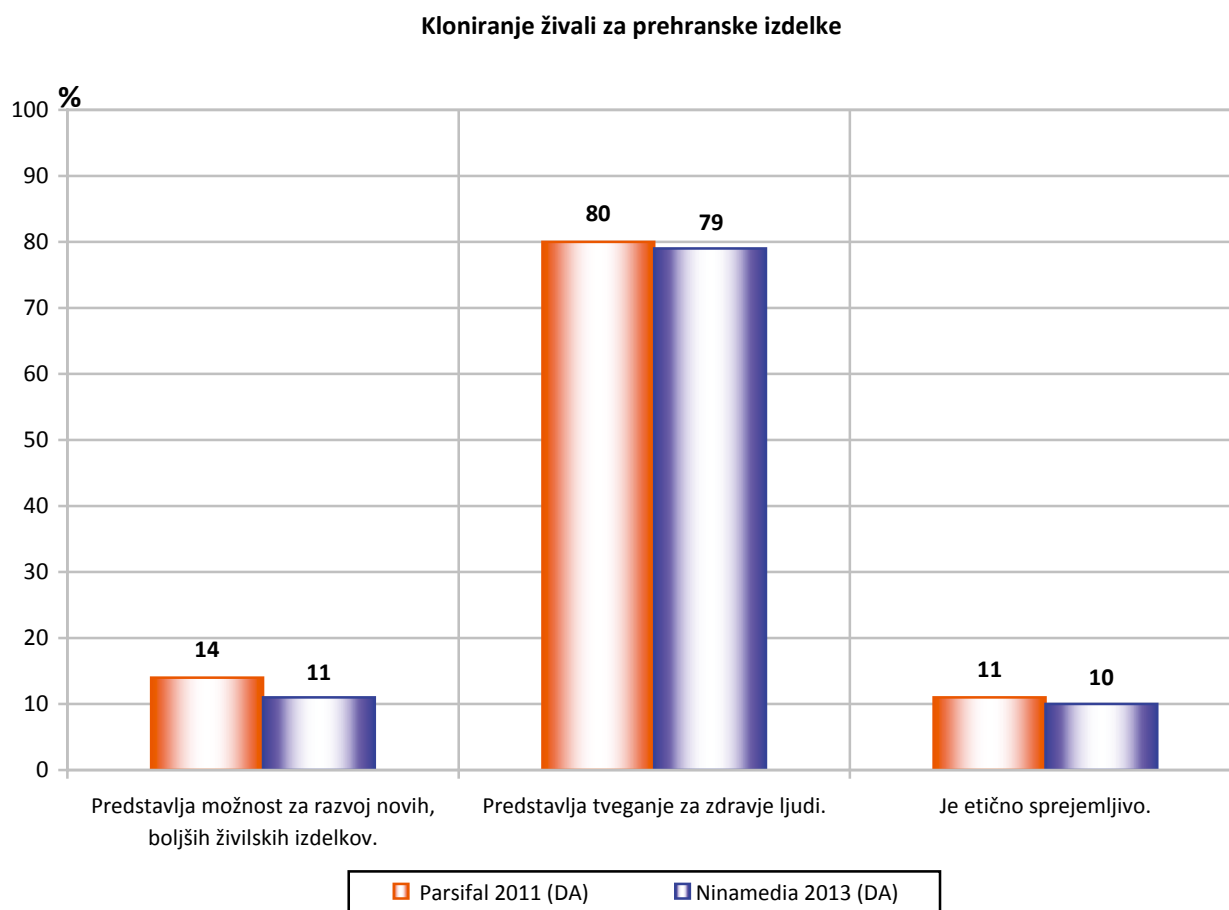
Kar 79 odstotkov anketiranih je prepričanih, da kloniranje živali za prehranske izdelke predstavlja tveganje za zdravje ljudi. Da predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov, jih meni le dobra desetina (11 %) in prav tako desetina (10 %) jih meni, da je kloniranje živali etično sprejemljivo. Večjih razlik glede na demografsko sestavo nismo zaznali.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Kloniranje živali za prehranske izdelke										
		Ali po vašem mnenju KLONIRANJE ŽIVALI ZA PREHRANSKE IZDELKE predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov?			Ali po vašem mnenju KLONIRANJE ŽIVALI ZA PREHRANSKE IZDELKE predstavlja tveganje za zdravje ljudi?			Ali je po vašem mnenju KLONIRANJE ŽIVALI ZA PREHRANSKE IZDELKE etično sprejemljivo?		
		da	ne	ne vem	da	ne	ne vem	da	ne	ne vem
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
Spol	ženski	5,8	84,4	9,8	80,5	8,8	10,8	5,6	87,0	7,4
	moški	16,1	75,5	8,4	76,9	13,5	9,6	14,6	74,5	10,9
Starost	do 30 let	17,9	73,5	8,6	71,9	18,3	9,8	13,2	71,4	15,3
	31 do 45 let	8,4	84,6	7,0	75,1	14,2	10,7	12,7	78,0	9,3
	46 do 60 let	10,7	83,0	6,3	85,7	7,2	7,1	8,3	86,7	4,9
	nad 60 let	9,6	76,8	13,6	78,0	9,4	12,6	8,1	81,0	10,9
Izobrazba	OŠ ali manj	14,8	74,9	10,3	74,6	9,1	16,3	13,7	67,7	18,6
	poklicna	11,6	77,5	10,9	75,5	16,5	8,0	12,1	80,1	7,8
	srednja	8,7	81,1	10,2	79,7	10,2	10,1	8,6	85,7	5,7
	višja/visoka	10,2	85,3	4,5	83,7	10,1	6,2	7,5	84,9	7,6
Tip naselja	podeželje	11,4	78,6	10,0	83,2	7,8	9,0	8,9	80,4	10,7
	manjši kraj	14,8	79,5	5,8	75,0	15,8	9,2	12,9	80,9	6,2
	večje mesto	5,2	85,8	9,1	82,9	8,5	8,6	5,9	87,5	6,6
	veliko mesto	6,8	81,7	11,5	72,2	13,0	14,8	10,8	76,4	12,8
Regija	ljubljska	6,3	82,6	11,1	76,0	10,9	13,2	7,7	79,5	12,8
	mariborska	14,7	76,7	8,7	77,2	15,3	7,5	15,0	77,1	7,9
	celjska	9,0	83,1	7,9	80,8	13,7	5,5	6,7	87,4	5,9
	gorenjska	4,3	85,9	9,8	83,3	7,6	9,1	9,7	83,4	6,9
	primorska	9,7	86,2	4,1	86,7	3,5	9,8	9,6	87,1	3,4
	dolenjska	21,7	66,2	12,1	74,4	8,7	16,8	8,7	76,1	15,2

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi hi-kvadrata.

Primerjava z Raziskavo javnega mnenja o tveganjih, povezanih z nanotehnologijo, o varnosti hrane in prepoznavnosti Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) v Sloveniji, Parsifal SC, 2011, pri kateri smo prikazali kategorijo »da«

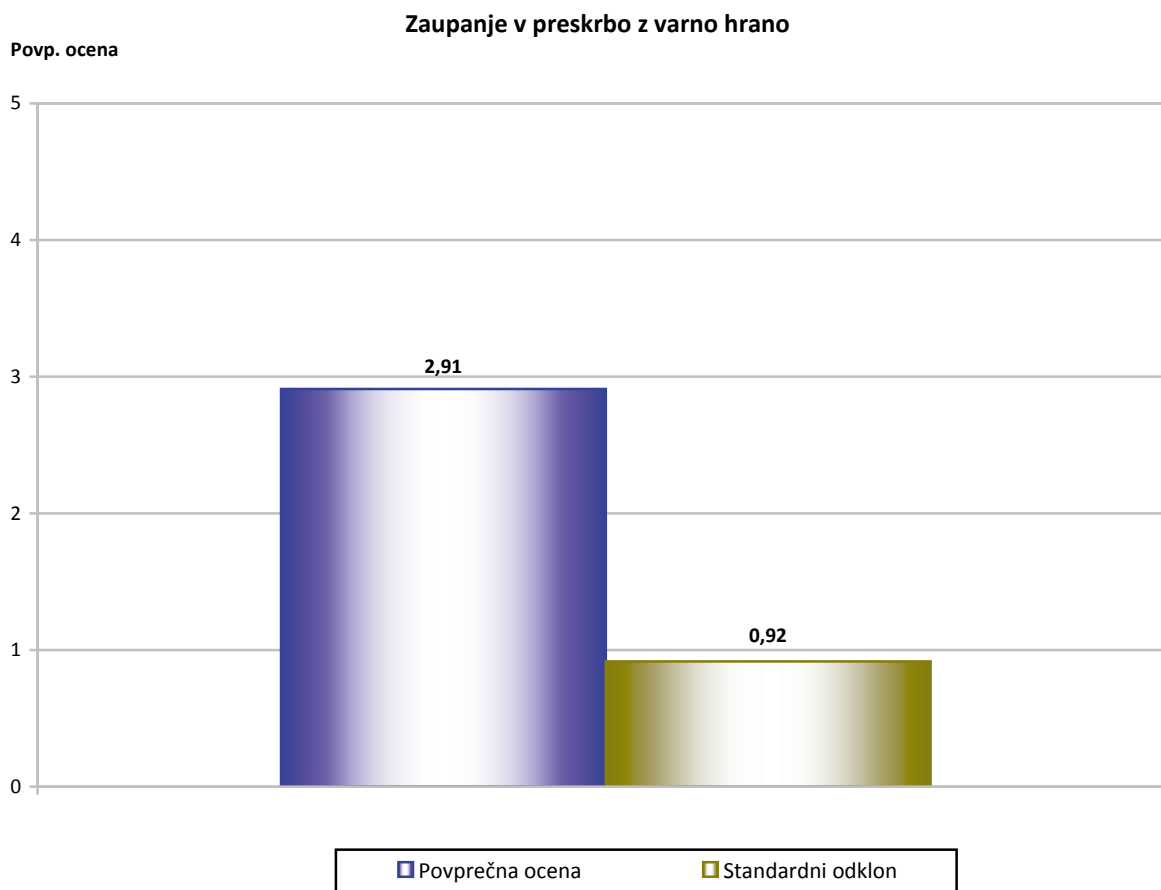
Podatki o sprejemanju kloniranja živali za prehranske izdelke, ki smo jih pridobili v letošnji raziskavi, so skoraj enaki podatkom iz raziskave pred dvema letoma.

3.8 ZAUPANJE V PRESKRBO Z VARNO HRANO

Vprašanje: Ali zaupate preskrbi z varno hrano (verjamete, da je hrana na naših policah varna)?

Preglednica frekvenc:

	%
sploh ne zaupam	8
ne zaupam	20
niti niti	47
zaupam	22
popolnoma zaupam	3
ne vem	-

Zaupanje preskrbi z varno hrano med anketiranci ni visoko. Zaupa ali popolnoma zaupa ji četrtna anketiranih (25 %). Večina (47 %) je neodločenih, medtem ko jih 28 % preskrbi z varno prehrano sploh ne ali ne zaupa. Med temi nezaupljivimi je nekoliko več anketirancev v starostni skupini od 46 do 60 let, nižje izobraženih, prebivalcev večjih mest in prebivalcev celjske regije.

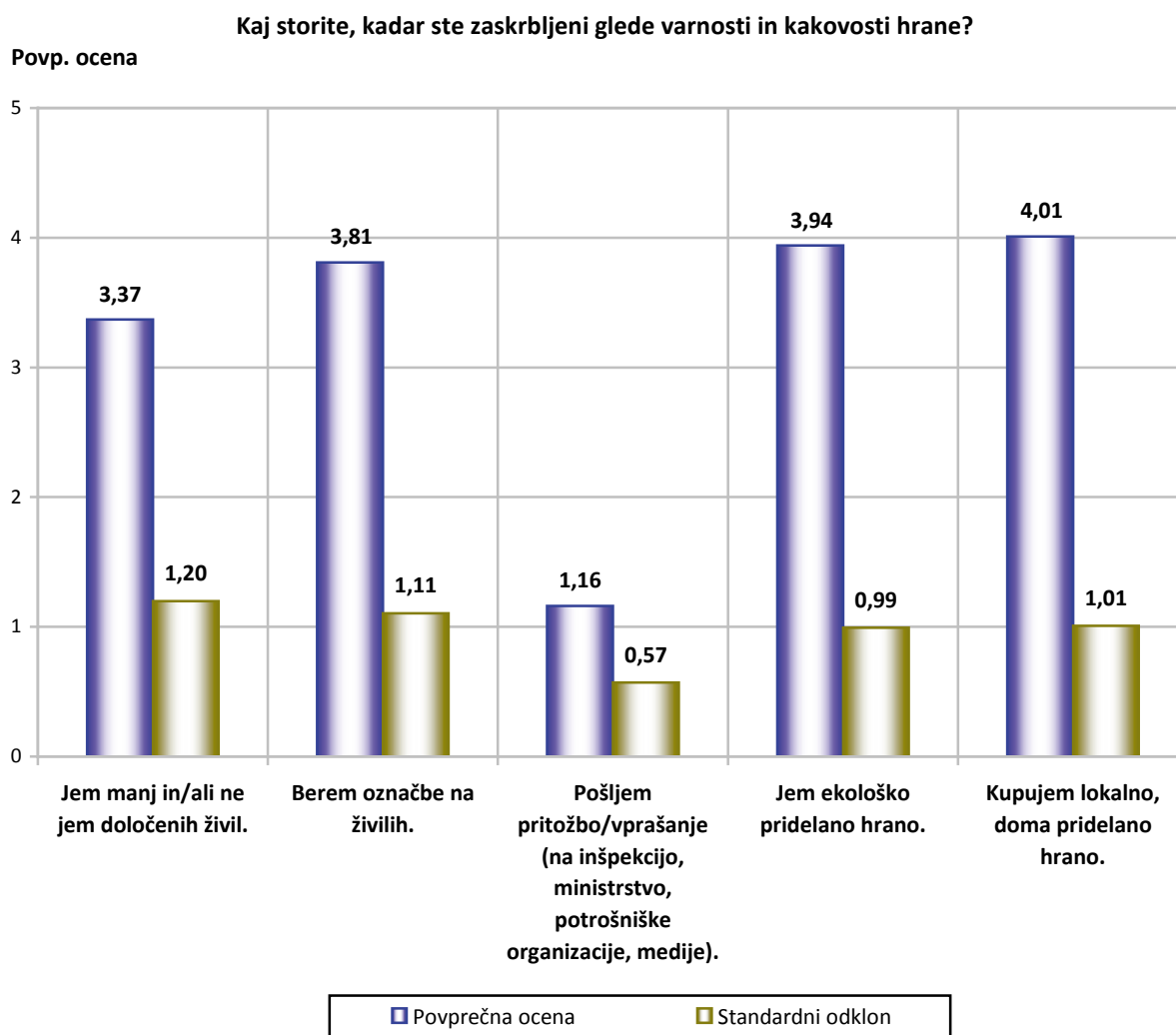
Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Ali zaupate preskrbi z varno hrano?							
		sploh ne zaupam	ne zaupam	niti niti	zaupam	popolnoma zaupam	povprečna ocena
		%	%	%	%	%	
Spol	ženski	7,1	21,5	49,2	20,0	2,2	2,89
	moški	9,4	17,9	45,9	23,9	2,9	2,93
Starost	do 30 let	10,4	12,1	46,3	29,5	1,6	3,00
	31 do 45 let	6,4	18,9	48,2	20,2	6,3	3,01
	46 do 60 let	6,8	25,9	46,7	19,0	1,6	2,83
	nad 60 let	10,5	17,7	48,7	22,3	0,8	2,85
Izobrazba	OŠ ali manj	7,9	25,6	42,7	21,1	2,6	2,85
	poklicna	12,8	11,8	52,8	18,5	4,1	2,89
	srednja	7,2	19,3	47,6	25,3	0,7	2,93
	višja/visoka	6,9	22,3	48,3	19,5	3,1	2,90
Tip naselja	podeželje	11,4	17,6	49,3	17,9	3,8	2,85
	manjši kraj	9,0	20,0	42,9	26,5	1,6	2,92
	večje mesto		25,6	52,2	19,5	2,7	2,99
	veliko mesto	5,5	20,3	49,1	24,3	0,9	2,95
Regija	ljubljska	6,2	21,3	50,2	20,0	2,2	2,91
	mariborska	9,6	20,4	40,9	25,2	3,9	2,93
	celjska	6,4	28,9	49,2	13,8	1,6	2,75
	gorenjska	7,2	16,6	49,8	26,3		2,95
	primorska	5,3	14,2	48,7	30,6	1,3	3,08
	dolenjska	16,5	11,1	51,7	16,2	4,5	2,81

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi Anova.

3.9 ZASKRBLJENOST GLEDE VARNOSTI IN KAKOVOSTI HRANE

Vprašanje: Kako pogosto storite navedena dejanja, kadar ste zaskrbljeni (imate pomisleke) glede varnosti in kakovosti hrane, ki jo uživate? Ocenite od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni nikoli, 5 pa zelo pogosto.

Kadar so anketiranci zaskrbljeni zaradi kakovosti in varnosti hrane, najpogosteje kupijo lokalno, doma pridelano hrano (4,01), sledi pa izbira ekološke hrane (3,94). Med tistimi, ki raje kupujejo doma pridelano hrano, so nekoliko bolj v ospredju mlajši anketiranci, višje ali visoko izobraženi, prebivalci podeželja in prebivalci dolenjske regije. V nadaljevanju berejo označbe na živilih (3,81), jedo manj ali pa sploh ne jedo določenih živil (3,37) in nazadnje pošljejo pritožbo na odgovorne organe (1,16).

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Kako pogosto storite navedena dejanja, kadar ste zaskrbljeni (imate pomisleke) glede varnosti in kakovosti hrane, ki jo uživate?						
		Jem manj in/ali ne jem določenih živil.	Berem označbe na živilih.	Pošljem pritožbo/vprašanje (na inšpekcijo, ministrstvo, potrošniške organizacije, medije).	Jem ekološko pridelano hrano.	Kupujem lokalno, doma pridelano hrano.
		Povprečna ocena				
Spol	ženski	3,50	3,92	1,14	3,96	4,05
	moški	3,23	3,69	1,18	3,93	3,97
Starost	do 30 let	3,03	3,72	1,20	3,71	4,12
	31 do 45 let	3,41	3,98	1,21	3,89	4,03
	46 do 60 let	3,48	3,85	1,18	4,02	4,03
	nad 60 let	3,36	3,69	1,10	4,01	3,91
Izobrazba	OŠ ali manj	3,19	3,51	1,06	3,84	3,78
	poklicna	3,14	3,64	1,10	4,17	4,11
	srednja	3,47	3,87	1,19	3,94	4,01
	višja/visoka	3,54	4,14	1,26	3,85	4,11
Tip naselja	podeželje	3,40	3,72	1,14	4,16	4,14
	manjši kraj	3,22	3,91	1,11	3,81	3,88
	večje mesto	3,48	3,96	1,20	3,95	4,06
	veliko mesto	3,45	3,80	1,30	3,59	3,86
Regija	ljubljska	3,57	3,86	1,20	3,84	3,90
	mariborska	3,41	3,76	1,17	3,94	4,13
	celjska	3,33	3,91	1,18	4,06	4,02
	gorenjska	3,33	3,32	1,04	3,95	3,78
	primorska	3,31	4,00	1,16	3,92	3,95
	dolenjska	2,88	3,89	1,16	4,11	4,28

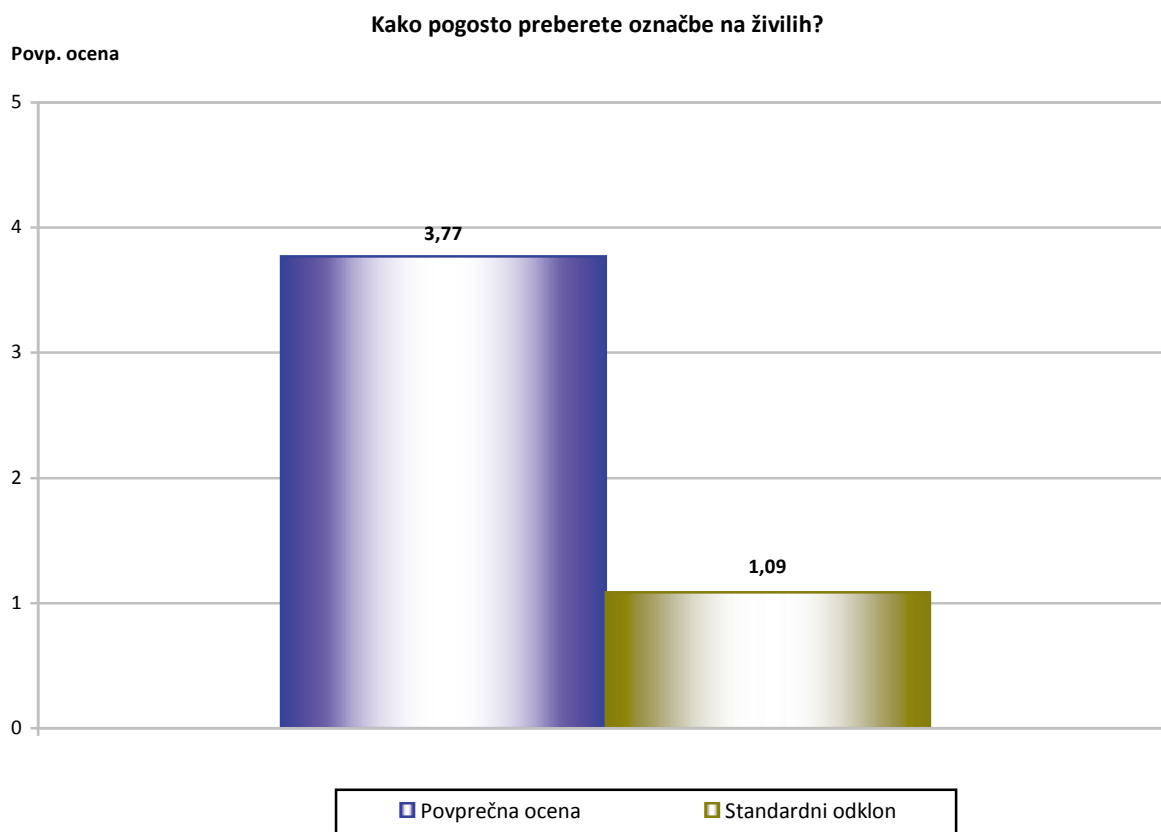
* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi Anova.

3.10 OZNAČBE NA ŽIVILIH

Vprašanje: Ali pri nakupu preberete označbe na živilih? Ocenite od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni nikoli, 5 pa zelo pogosto.

Preglednica frekvenc:

	%
nikoli	6
zelo redko	5
redko	23
pogosto	39
zelo pogosto	28
ne vem	-

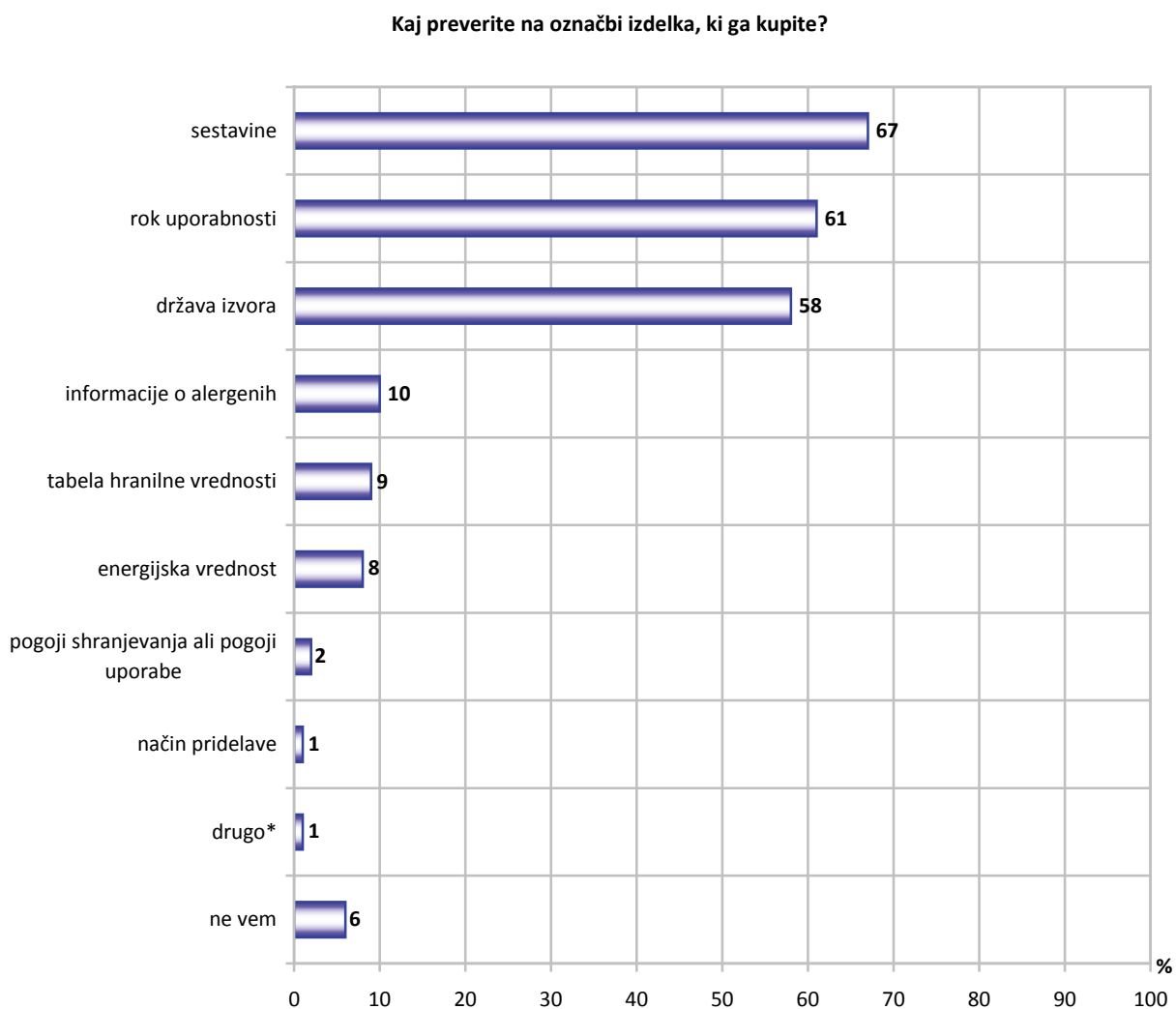
Dve tretjini (67 %) anketiranih je navedlo, da pri nakupu živila zelo pogosto ali pogosto preberejo označbe. Desetina (11 %) jih teh označb nikoli ne ali zelo redko prebere, slaba četrtnina (23 %) pa je navedla, da označbe na živilih preberejo redko. Med slednjimi so nekoliko bolj opazni moški, poklicno izobraženi, prebivalci podeželja ter prebivalci primorske in gorenjske regije. Med tistimi, ki označbe zelo pogosto berejo, pa je nekaj več žensk, mlajših anketirancev, visoko izobraženih in prebivalcev večjih ali velikih mest.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Ali pri nakupu preberete označbe na živilih?							
		nikoli	zelo redko	redko	pogosto	zelo pogosto	povprečna ocena
		%	%	%	%	%	
Spol	ženski	4,5	2,7	19,9	41,4	31,6	3,93
	moški	7,5	6,6	26,9	35,7	23,4	3,61
Starost	do 30 let	8,7	6,0	16,7	37,2	31,4	3,77
	31 do 45 let	2,3	2,7	20,7	41,5	32,8	4,00
	46 do 60 let	5,2	4,1	25,5	38,6	26,6	3,77
	nad 60 let	8,7	6,2	25,5	36,7	22,9	3,59
Izobrazba	OŠ ali manj	9,1	3,7	24,2	53,8	9,1	3,50
	poklicna	8,8	5,2	29,5	26,7	29,9	3,64
	srednja	5,9	5,6	23,3	34,4	30,8	3,79
	višja/visoka	1,4	3,3	17,2	41,4	36,9	4,09
Tip naselja	podeželje	5,5	6,5	25,9	35,4	26,7	3,71
	manjši kraj	6,2	2,2	22,9	45,4	23,3	3,77
	večje mesto	7,2	3,6	15,5	39,2	34,5	3,90
	veliko mesto	5,7	5,1	22,0	34,2	32,9	3,83
Regija	ljubljska	6,3	4,5	20,1	38,6	30,5	3,83
	mariborska	8,3	5,2	22,5	33,6	30,4	3,73
	celjska	4,8	5,9	23,9	41,7	23,7	3,74
	gorenjska	11,8		31,0	35,8	21,5	3,55
	primorska		0,6	32,2	38,4	28,7	3,95
	dolenjska	2,7	9,9	16,2	49,0	22,1	3,78

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi Anova.

Vprašanje: Kaj preverite na označbi izdelka, ki ga kupite? (Odprto vprašanje. Več možnih odgovorov.)

* Pod drugo so anketiranci navedli:

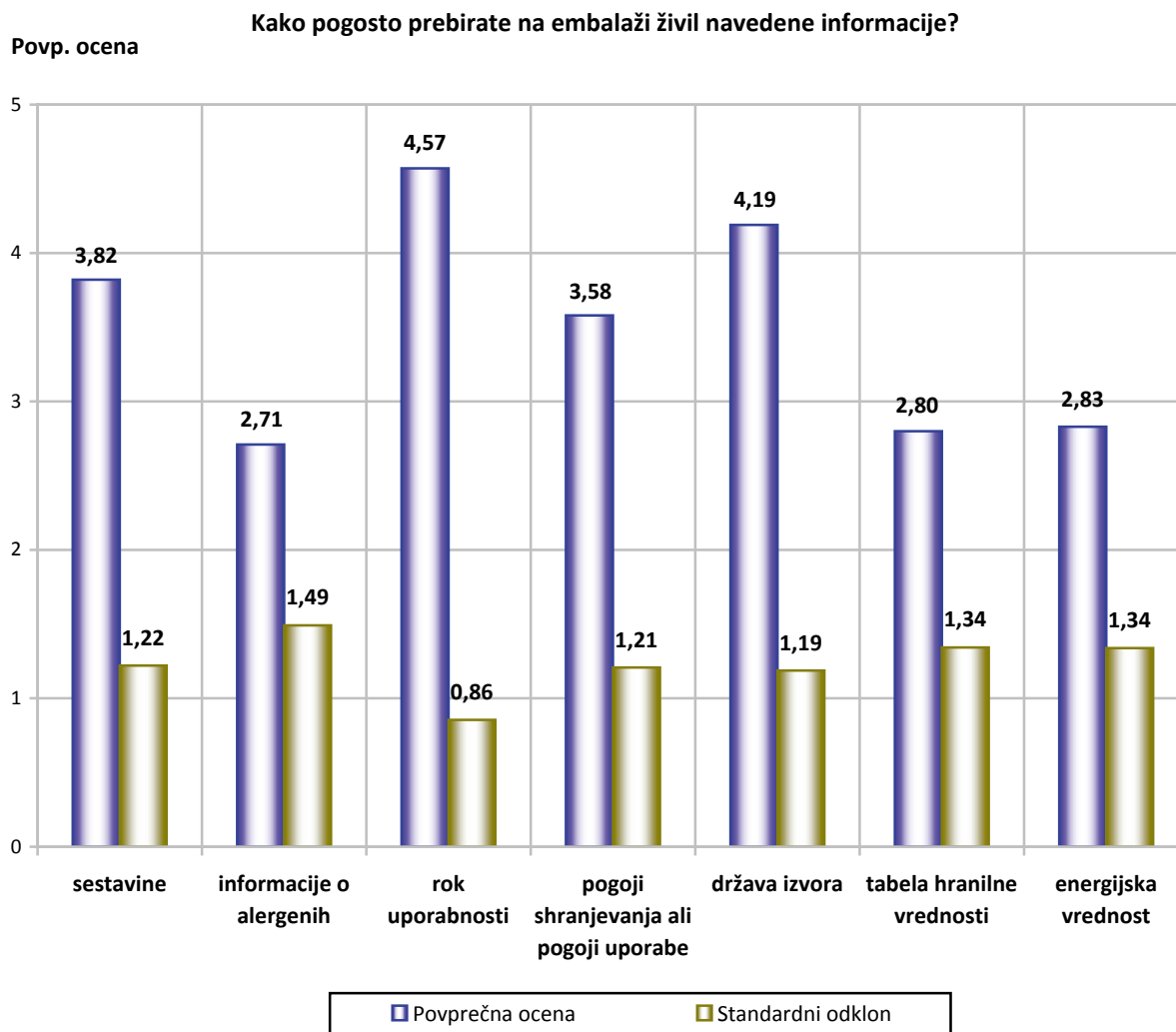
- 5 x cena
- 2 x oznaka embalaže
- 1 x videz hrane
- 1 x proizvajalec

Na vprašanje »Kaj preverite na označbi izdelka, ki ga kupite?« so anketiranci odgovarjali po priklicu. Na prvo mesto z najvišjim deležem vseh navedb so uvrstili odgovor, da preverijo sestavine izdelka (67 %), sledi rok uporabnosti (61 %) in država izvora izdelka (58 %). Druge informacije o izdelku (informacije o alergenih, energijski vrednosti, pogojih shranjevanja in uporabe izdelka) preverijo redkeje. Pri preverjanju informacij o alergenih so nekoliko bolj v ospredju anketiranci v starostni skupini od 31 do 45 let in višje ali visoko izobraženi.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Kaj preverite na označbi izdelka, ki ga kupite?													
	sestavine	informacije o alergenih		rok uporabnosti	pogoji shranjevanja ali pogoji uporabe	država izvora	tabela hranilne vrednosti	energijska vrednost	način pridelave	drugo	ne vem		
		%	%									%	%
Spol	ženski	72,8	10,7	65,4	2,0	55,8	10,0	8,5	0,8	0,8	4,8		
	moški	61,7	8,8	56,6	1,9	59,7	7,3	7,6	0,7	1,5	6,4		
Starost	do 30 let	74,8	7,0	37,5	4,9	55,6	16,1	18,4			9,3		
	31 do 45 let	79,2	13,6	62,3	2,3	63,3	10,0	6,9	0,3	3,3	2,5		
	46 do 60 let	71,1	10,3	67,3	1,9	62,9	7,7	8,7	1,6	0,7	3,0		
	nad 60 let	48,9	7,5	64,1	0,3	48,3	5,2	3,5	0,7	0,4	9,4		
Izobrazba	OŠ ali manj	49,0	6,1	64,3	4,6	42,1	10,0	6,9	1,0	1,5	10,3		
	poklicna	53,5	7,9	70,3	0,9	55,7	6,4	4,5			7,2		
	srednja	76,6	8,6	53,4	0,8	58,2	8,8	8,8	0,7	0,7	4,9		
	višja/visoka	80,1	16,5	61,3	2,5	71,4	9,4	11,2	1,4	2,5	1,1		
Tip naselja	podeželje	57,0	9,5	65,0	1,0	54,6	8,7	8,4	1,2	1,1	6,4		
	manjši kraj	67,2	11,6	58,9	4,1	54,6	8,2	8,0	0,3	1,4	5,7		
	večje mesto	81,2	11,1	49,3	1,5	71,2	9,6	8,0		0,9	4,8		
	veliko mesto	83,0	6,5	63,9	1,1	61,2	9,1	7,7	1,2	1,1	4,0		
Regija	ljubljska	76,5	9,5	63,5	2,1	57,5	8,4	10,9	0,3	1,7	3,8		
	mariborska	66,3	9,1	61,2	1,4	57,6	7,8	5,1	0,7	0,6	7,9		
	celjska	63,6	12,3	64,3		56,8	10,0	8,6	2,5	1,9	5,3		
	gorenjska	62,1	13,2	55,4	3,0	46,5	7,8	4,3		1,0	11,9		
	primorska	67,8	9,5	55,8	0,6	60,4	9,3	8,6	1,3	0,6	1,0		
	dolenjska	56,1	6,4	61,7	6,3	65,6	9,8	9,9		0,7	4,7		

Vprašanje: Prosimo vas, da z oceno od 1 do 5 za vsako od navedenih informacij ocenite, kako pogosto jo prebirate na embalaži živil, pri čemer 1 pomeni nikoli, 5 pa zelo pogosto.

Anketiranci med informacijami na embalaži živil najpogosteje preverjajo rok uporabnosti živila (povp. ocena 4,57), državo izvora (4,19) in sestavine v živilu (3,82). Sledijo pogoji shranjevanja ali pogoji uporabe živila (3,58), energijska vrednost (2,83) in hranilna vrednosti (2,80) ter na zadnjem mestu informacije o alergenih (2,71). Informacije, kakršna je preglednica hranilnih vrednosti ali energijska vrednost živil, nekoliko pogosteje preverjajo ženske, najmlajši anketiranci in višje ali visoko izobraženi. Informacije o alergenih pa nekoliko pogosteje preverjajo višje izobraženi in prebivalci večjih mest.

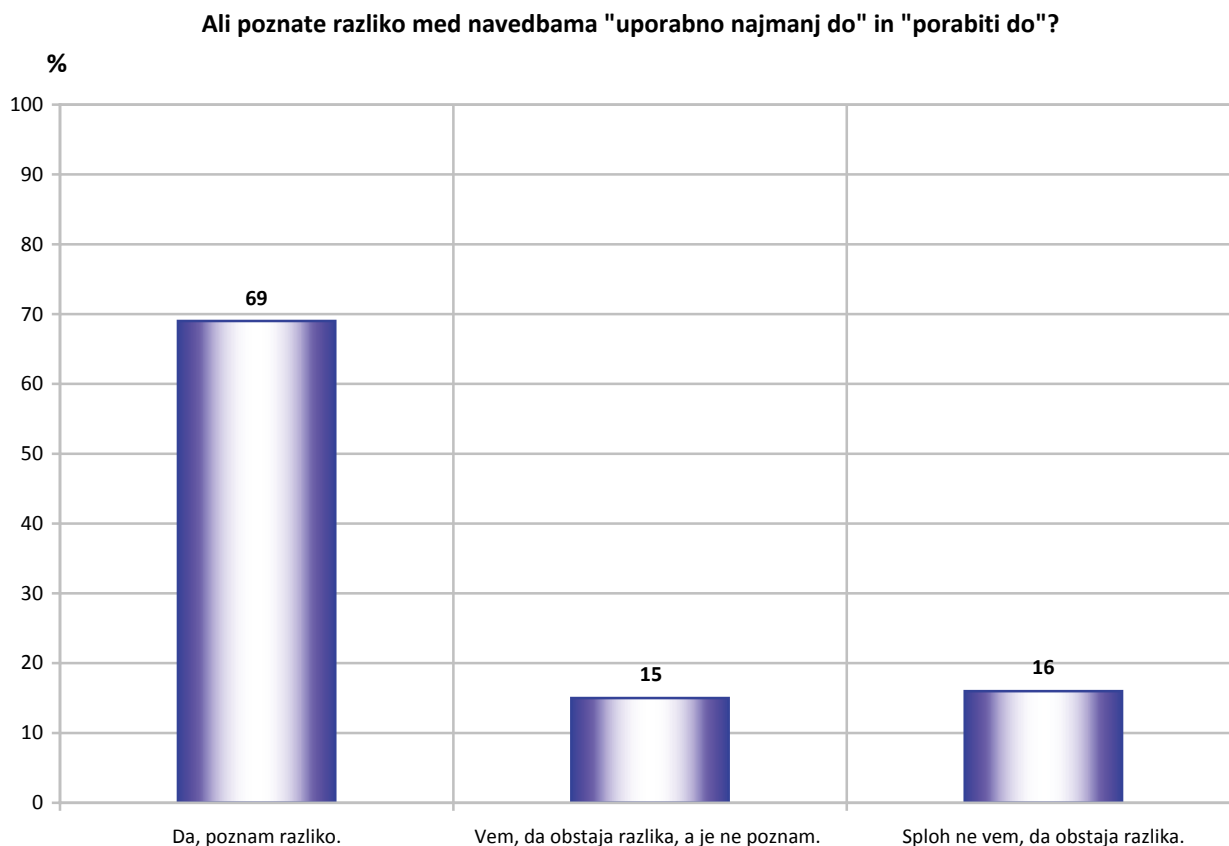
Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Prosimo vas, da z oceno od 1 do 5 za vsako od navedenih informacij ocenite, kako pogosto jo prebirate na embalaži živil, pri čemer 1 pomeni nikoli, 5 pa zelo pogosto.						
	SESTAVINE	INFORMACIJE O ALERGENIH	ROK UPORABNOSTI	POGOJI SRANJEVANJA ALI POGOJI UPORABE	DRŽAVA IZVORA	TABELA HRANILNE VREDNOSTI
						ENERGIJSKA VREDNOST
Povprečna ocena						
Spol	ženski	2,89	4,72	3,65	4,29	3,01
	moški	2,53	4,42	3,50	4,08	2,57
Starost	do 30 let	2,50	4,34	3,60	3,85	3,11
	31 do 45 let	2,74	4,61	3,61	4,36	2,93
	46 do 60 let	2,93	4,67	3,52	4,35	2,84
	nad 60 let	2,58	4,55	3,62	4,02	2,50
Izobrazba	OŠ ali manj	2,46	4,38	3,52	3,64	2,71
	poklicna	2,36	4,49	3,64	4,10	2,58
	srednja	2,76	4,66	3,47	4,32	2,86
	višja/visoka	3,16	4,67	3,75	4,51	2,99
Tip naselja	podeželje	2,63	4,57	3,62	4,22	2,66
	manjši kraj	2,67	4,51	3,53	4,08	2,95
	večje mesto	3,17	4,58	3,59	4,36	2,92
	veliko mesto	2,68	4,68	3,59	4,13	2,80
Regija	ljubljska	2,59	4,52	3,59	4,16	2,72
	mariborska	2,64	4,59	3,53	4,12	2,80
	celjska	3,27	4,65	3,70	4,32	3,17
	gorenjska	2,42	4,47	3,28	3,85	2,57
	primorska	2,83	4,67	3,78	4,45	2,88
	dolenjska	2,60	4,54	3,54	4,23	2,59

* poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi Anova.

3.11 ROK UPORABNOSTI

Vprašanje: Rok uporabnosti na izdelkih je označen ali kot datum minimalne trajnosti (»uporabno najmanj do/ uporabno najmanj do konca«) ali kot datum uporabe (»porabiti do«). Ali poznate razliko med navedbama »uporabno najmanj do/uporabno najmanj do konca« in »porabiti do«?

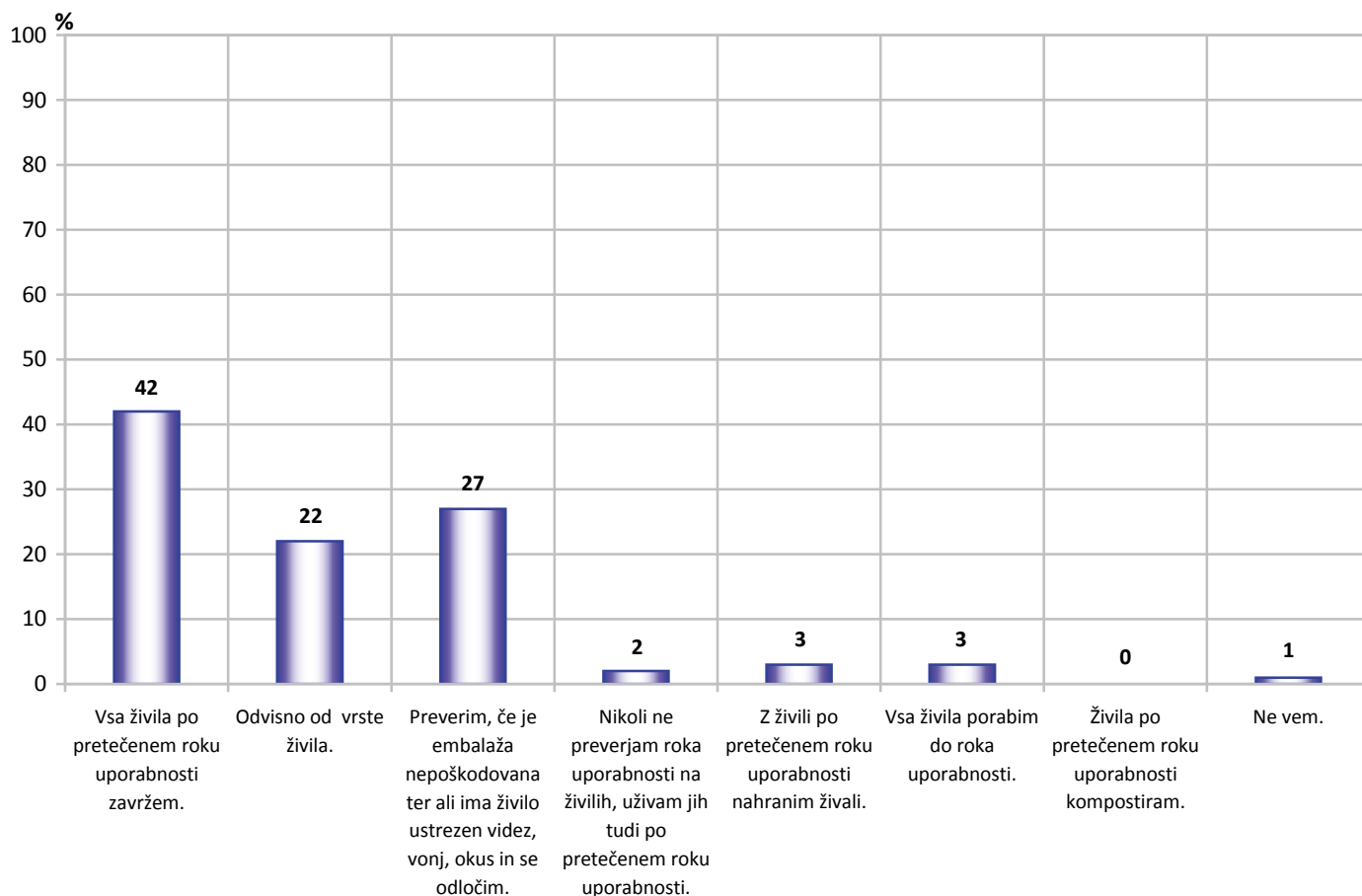

Slabih 70 % anketiranih navaja, da poznajo razliko med navedbama »uporabno najmanj do/uporabno najmanj do konca« in »porabiti do«. Med njimi je nekoliko več tistih v starostnih skupinah od 31 do 45 let in od 45 do 60 let (torej takšnih, ki so tako zaradi sebe in svoje družine nekoliko pozornejši na prehranjevanje kakor denimo mlajši študenti ali starejši upokoјenci), srednje, višje ali visoko izobraženih ter prebivalcev večjih in velikih mest. Slaba šestina (15 %) jih pove, da vedo za razliko med izrazoma, a je ne poznajo, podoben delež (16 %) pa razlike med izrazoma sploh ne pozna. Med njimi nekoliko bolj prevladujejo najmlajši anketiranci, najnižje izobraženi, prebivalci podeželja ter prebivalci mariborske in gorenjske regije.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Ali poznate razliko med navedbama »uporabno najmanj do/uporabno najmanj do konca« in »porabiti do«?		Da, poznam razliko.	Vem, da obstaja razlika, a je ne poznam.	Sploh ne vem, da obstaja razlika.
		%	%	%
Spol	ženski	70,8	14,1	15,2
	moški	67,2	16,3	16,6
Starost	do 30 let	61,8	16,1	22,1
	31 do 45 let	75,3	13,5	11,2
	46 do 60 let	78,8	8,7	12,6
	nad 60 let	55,5	23,7	20,7
Izobrazba	OŠ ali manj	49,2	22,8	28,0
	poklicna	63,8	18,0	18,2
	srednja	78,2	11,3	10,5
	višja/visoka	76,0	12,2	11,8
Tip naselja	podeželje	64,3	16,0	19,7
	manjši kraj	64,7	20,4	14,8
	večje mesto	76,5	10,0	13,5
	veliko mesto	82,7	7,1	10,2
Regija	ljubljska	78,3	7,7	13,9
	mariborska	67,2	16,0	16,8
	celjska	68,1	16,7	15,2
	gorenjska	58,4	20,1	21,5
	primorska	67,7	16,6	15,7
	dolenjska	61,2	24,1	14,7

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi hi-kvadrata.

Vprašanje: Kaj ponavadi najpogosteje storite z živili po pretečenem roku uporabnosti?**Ravnanje z živili po pretečenem roku uporabnosti**

Če in ko živilom preteče rok uporabnosti, se 42 % anketiranih odloči, da jih zavrže. Med takimi je nekoliko več prebivalcev velikih in večjih mest. Dobra četrtina (27 %) preveri embalažo in videz živila ter se šele kasneje odloči (v ospredju so poklicno izobraženi). Dobra petina (22 %) pa jih ukrepa odvisno od vrste živila (med temi je nekoliko več najmlajših anketirancev). Druge mogoče ukrepe so anketirani navedli le v manjših deležih.

Povezanost odgovorov s sociodemografskimi spremenljivkami anketirancev

Kaj ponavadi najpogosteje storite z živili po pretečenem roku uporabnosti?										
		Vsa živila po pretečenem roku uporabnosti zavržem.	Odvisno od vrste od živila.	Preverim, ali je embalaža nepoškodovana in ali ima živilo ustrezen videz, vonj, okus ter se odločim.	Nikoli ne preverjam roka uporabnosti na živilih, uživam jih tudi po pretečenem roku uporabnosti.	Z živili po pretečenem roku uporabnosti nahranim živali.	Vsa živila porabim do roka uporabnosti.	Živila po pretečenem roku uporabnosti kompostiram.	Ne vem.	
		%	%	%	%	%	%	%	%	%
Spol	ženski	41,8	20,0	29,1	1,6	3,9	1,7	0,3		1,6
	moški	42,1	24,4	24,4	2,0	2,0	3,9			1,3
Starost	do 30 let	43,0	35,6	21,4						
	31 do 45 let	43,9	25,6	25,8	1,1	2,6		0,3		0,7
	46 do 60 let	41,8	21,8	27,1	2,1	2,9	3,2	0,2		1,0
	nad 60 let	40,7	13,3	29,6	2,9	4,9	6,1			2,4
Izobrazba	OŠ ali manj	43,8	19,2	19,1	5,2	5,2	4,9			2,5
	poklicna	40,5	14,8	36,4	1,4	1,9	5,1			
	srednja	41,3	24,7	27,2	1,0	3,0	1,4	0,2		1,2
	višja/visoka	43,7	27,5	23,9	0,3	2,1	1,3	0,3		1,0
Tip naselja	podeželje	38,5	25,0	24,6	2,6	4,4	3,1	0,4		1,4
	manjši kraj	44,7	20,8	28,5	0,3	2,0	3,1			,6
	večje mesto	39,0	20,1	30,7	2,4	1,5	4,4			1,9
	veliko mesto	49,1	19,3	26,3	1,8	2,5				1,1
Regija	ljubljska	40,2	24,9	24,0	2,1	3,6	1,7	0,3		3,2
	mariborska	43,9	19,5	29,6	1,1	3,9	1,5	0,3		0,3
	celjska	32,0	29,5	30,7	2,1	4,1				1,6
	gorenjska	47,0	10,9	26,7	0,9	2,6	8,5			3,4
	primorska	43,8	23,5	30,4			2,3			
		48,2	19,7	18,3	4,5	1,4	8,0			

* Poševna pisava: Statistično značilna povezanost po metodi hi-kvadrata.

4 VPRAŠALNIK

A. Ali poznate oz. ali ste že kdaj slišali za Evropsko agencijo za varnost hrane, ki je bila ustanovljena leta 2002?

1. Da, poznam.
2. Sem že slišal, a ne poznam.
3. Ne poznam, nikoli še nisem slišal.

Prosimo vas, da z oceno od 1 do 5 za vsakega od naslednjih virov ocenite, koliko mu ZAUPATE pri razširjanju informacij o varnosti hrane in možnih tveganjih, pri čemer 1 pomeni, da viru sploh ne zaupate, 5 pa, da mu popolnoma zaupate.

	Sploh ne zaupam	Ne zaupam	Niti niti	Zaupam	Popolnoma zaupam	Ne vem
B. POTROŠNIŠKE ORGANIZACIJE	1	2	3	4	5	6
C. ZNANSTVENIKI	1	2	3	4	5	6
D. EVROPSKA AGENCIJA ZA VARNOST HRANE	1	2	3	4	5	6
E. DRŽAVNA MINISTRSTVA IN INŠPEKCIJE	1	2	3	4	5	6
F. MEDIJI	1	2	3	4	5	6
G. ŽIVILSKA INDUSTRIJA	1	2	3	4	5	6

Za vsako od naslednjih stvari z oceno od 1 do 5 ocenite, koliko prispeva (s svojim delom) k varstvu in obveščenosti slovenskih potrošnikov o varnosti živil, pri čemer 1 pomeni, da sploh ne prispeva, 5 pa, da zelo prispeva.

	Sploh ne prispeva	Ne prispeva	Niti niti	Prispeva	Zelo prispeva	Ne vem
H. Delovanje Evropske agencije za varnost hrane	1	2	3	4	5	6
I. Zakoni Evropske unije o varnosti hrane	1	2	3	4	5	6
J. Delo slovenskih ministrstev in inšpekcij	1	2	3	4	5	6
K. Aktivnosti nevladnih organizacij	1	2	3	4	5	6

Prosimo vas, da za vsako od naslednjih stvari poveste, ali ste zaradi nje zelo zaskrbljeni, kar zaskrbljeni ali pa niste zaskrbljeni!

	Zelo sem zaskrbljen	Kar zaskrbljen	Nisem zaskrbljen	Ne vem
L. Ostanki pesticidov v sadju, zelenjavi in žitu	1	2	3	4
M. Kloniranje živali za prehranske izdelke	1	2	3	4
N. Nanosestavine v hrani	1	2	3	4
O. Gensko spremenjena hrana	1	2	3	4
P. Dodatki, kakor so barvila, konzervansi ali snovi, ki dajejo hrani in pijači okus	1	2	3	4
Q. Kakovost in svežost hrane	1	2	3	4

Za vsako od naštetih stvari, prosimo, povejte, ali po vašem mnenju predstavlja možnost za razvoj boljših živilskih izdelkov, ali predstavlja tveganje za zdravje in ali je etično sprejemljiva.

GENSKO SPREMENJENA HRANA

	Da	Ne	Ne vem
R. Predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov.	1	2	3
S. Predstavlja tveganje za zdravje ljudi.	1	2	3
T. Je etično sprejemljiva.	1	2	3

HRANA, KI VSEBUJE NANOSESTAVINE

	Da	Ne	Ne vem
U. Predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov.	1	2	3
V. Predstavlja tveganje za zdravje ljudi.	1	2	3
W. Je etično sprejemljiva.	1	2	3

KLONIRANJE ŽIVALI ZA PREHRANSKE IZDELKE

	Da	Ne	Ne vem
X. Predstavlja možnost za razvoj novih, boljših živilskih izdelkov.	1	2	3
Y. Predstavlja tveganje za zdravje ljudi.	1	2	3
Z. Je etično sprejemljiva.	1	2	3

AA. Ali zaupate preskrbi z varno hrano (verjamete, da je hrana na naših policah varna)?

1. Sploh ne zaupam.
2. Ne zaupam.
3. Niti zaupam niti ne zaupam.
4. Zaupam.
5. Popolnoma zaupam.
6. Ne vem.

Kako pogosto storite spodaj navedena dejanja, kadar ste zaskrbljeni (imate pomisleke) glede varnosti in kakovosti hrane, ki jo uživate? Ocenite od 1 do 5, pri čemer 1 pomeni nikoli, 5 pa zelo pogosto.

	Nikoli	Zelo redko	Redko	Pogosto	Zelo pogosto	Ne vem
AB. Jem manj in/ali ne jem določenih živil.	1	2	3	4	5	6
AC. Berem označbe na živilih.	1	2	3	4	5	6
AD. Pošljem pritožbo/vprašanje (na inšpekcijo, ministrstvo, potrošniške organizacije, medije).	1	2	3	4	5	6
AE. Jem ekološko pridelano hrano.	1	2	3	4	5	6
AF. Kupujem lokalno, doma pridelano hrano.	1	2	3	4	5	6

AG. Ali pri nakupu preberete označbe na živilih?

1. Nikoli
2. Zelo redko
3. Redko
4. Pogosto
5. Zelo pogosto

AH. – AO. Kaj preverite na označbi izdelka, ki ga kupite?

Odprto vprašanje.

Prosimo vas, da z oceno od 1 do 5 za vsako od naslednjih informacij ocenite, kako pogosto jo prebirate na embalaži živil, pri čemer 1 pomeni nikoli, 5 pa zelo pogosto.

	Nikoli	Zelo redko	Redko	Pogosto	Zelo pogosto	Ne vem
AP. Sestavine	1	2	3	4	5	6
AQ. Informacije o alergenih	1	2	3	4	5	6
AR. Rok uporabnosti	1	2	3	4	5	6
AS. Pogoji shranjevanja ali pogoji uporabe	1	2	3	4	5	6
AT. Država izvora	1	2	3	4	5	6
AU. Tabela hranilne vrednosti	1	2	3	4	5	6
AV. Energijska vrednost	1	2	3	4	5	6

AW. Rok uporabnosti na izdelkih je označen ali kot datum minimalne trajnosti (»uporabno najmanj do/ uporabno najmanj do konca«) ali kot datum uporabe (»porabiti do«). Ali poznate razliko med navedbama »uporabno najmanj do/uporabno najmanj do konca« in »porabiti do«?

1. Da, poznam razliko.
2. Vem, da obstaja razlika, a je ne poznam.
3. Sploh ne vem, da obstaja razlika v navedbi roka uporabnosti živil.

AX. Kaj ponavadi najpogosteje storite z živili po pretečenem roku uporabnosti?

1. Vsa živila po pretečenem roku uporabnosti zavržem.
2. Odvisno od vrste živila: nekatera živila zavržem po pretečenem roku uporabnosti, druga uživam tudi po pretečenem roku.
3. Vedno, preden katerokoli živilo zavržem po preteku roka uporabnosti, preverim, ali je embalaža nepoškodovana in ali ima živilo še vedno ustrezen videz, vonj, okus ter se odločim.
4. Nikoli ne preverjam roka uporabnosti na živilih, uživam jih tudi po pretečenem roku uporabnosti.
5. Drugo (vpiši!).
6. Ne vem.

Demografski podatki:

AY. Spol

AZ. Starost

BA. Izobrazba

BB. Naselje

BC. Regija

